

Total No. of Questions—5]

[Total No. of Printed Pages—3

Seat No.	
---------------------	--

[5405]-1001

M.A. (I Semester) EXAMINATION, 2018

HISTORY

Core Paper I : History and its Theory

(2013 PATTERN)

Time : Three Hours

Maximum Marks : 50

N.B. :— (i) *All* questions are compulsory.
(ii) *All* questions carry equal marks.

1. Attempt any *one* of the following questions in **300** words : [10]
  - (i) What is History ? Explain its functions.
  - (ii) Examine the changing scope of history from ancient to modern times.

2. Attempt any *one* of the following questions in **300** words : [10]
  - (i) Discuss the contribution of the Greco-Roman tradition of history writing.
  - (ii) “Arab historical writing is an important stage in the development of world historiography.” Comment.

3. Attempt any *one* of the following questions in **300** words : [10]
  - (i) Examine the contribution of Leopold Von Ranke to the study of history.
  - (ii) Discuss the contribution of the Marxist approach to the writing of history.

P.T.O.

4. Attempt any *one* of the following questions in **300** words : [10]
- (i) What is post-modernism ? Explain its impact on the writing of history.
- (ii) Discuss the contribution of the Subaltern school to the writing of history.
5. Write short notes on any *two* of the following in **100** words each : [10]
- (i) Relation between History and Anthropology
- (ii) St. Augustine
- (iii) Auguste Comte
- (iv) Fernand Braudel.

(मराठी रूपांतर)

वेळ : तीन तास

एकूण गुण : 50

सूचना :— (i) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे.
(ii) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

1. खालीलपैकी कोणत्याही **एका** प्रश्नाचे उत्तर **300** शब्दात लिहा : [10]
- (i) इतिहास म्हणजे काय ? इतिहासाचे कार्य स्पष्ट करा.
- (ii) प्राचीन काळापासून ते आधुनिक काळापर्यंत इतिहासाच्या बदलत्या व्याप्तीचे परीक्षण करा.
2. खालीलपैकी कोणत्याही **एका** प्रश्नाचे उत्तर **300** शब्दात लिहा : [10]
- (i) इतिहासलेखनातील ग्रीक-रोमन परंपरेच्या योगदानाची चर्चा करा.
- (ii) “अरब इतिहासलेखन जागतीक इतिहासलेखनाच्या विकासातील महत्वाचा टप्पा होता.” याविषयी आपले मत व्यक्त करा.

3. खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 300 शब्दात लिहा : [10]
(i) लिओपोल्ड व्हॉन रँके यांच्या इतिहास क्षेत्रातील योगदानाचे परीक्षण करा.
(ii) इतिहासलेखनातील मार्क्सवादी दृष्टिकोनाच्या योगदानाची चर्चा करा.
4. खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 300 शब्दात लिहा : [10]
(i) उत्तर-आधुनिकता म्हणजे काय ? इतिहासलेखनातील त्याच्या प्रभावाचे विवेचन करा.
(ii) सबाल्टन इतिहासलेखन प्रवाहाचे इतिहासलेखनातील योगदानाची चर्चा करा.
5. खालीलपैकी कोणत्याही दोनवर प्रत्येकी 100 शब्दात टिपा लिहा : [10]
(अ) इतिहास आणि मानववंशशास्त्र यांचा संबंध
(ब) सेंट ऑगस्टीन
(क) ऑगस्ट कॉम्प्ट
(ड) फर्नान्ड ब्रॉदेल.

Total No. of Questions—5]

[Total No. of Printed Pages—2

Seat No.	
---------------------	--

[5405]-1002

M.A. (Part-I) (I Semester) EXAMINATION, 2018

HISTORY

(HS-2 : Evolution of Ideas and Institutions in Ancient India)

(2013 PATTERN)

Time : 3 Hours

Maximum Marks : 50

N.B. :— (i) All questions are compulsory.

(ii) All questions carry equal marks.

1. Attempt any *one* of the following questions in **300** words : [10]
  - (a) Define the term 'Ancient India' and explain its main features.
  - (b) Explain the important Literary sources useful for the study of Ancient India.
2. Attempt any *one* of the following questions in **300** words : [10]
  - (a) Explain the nature of state in the age of 'Mahajanpadas'.
  - (b) Examine the administrative system of Gupta period.
3. Attempt any *one* of the following questions in **300** words : [10]
  - (a) Explain the social ideas and institutions in ancient India with special reference to marginalization and subordinations.
  - (b) Explain the philosophy of Buddhism as a form of social protest.
4. Attempt any *one* of the following questions in **300** words : [10]
  - (a) Give an account of the economic system during the age of the Maurya.
  - (b) Explain the contribution of the Sangam age to the field of Literature.

P.T.O.

5. Attempt any *two* of the following short notes in **100** words each : [10]

- (a) Types of Inscriptions
- (b) Kaliyuga
- (c) Ashoka's Dhamma
- (d) Urban Economy

(मराठी रूपांतर)

वेळ : तीन तास

एकूण गुण : 50

सूचना :— (i) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.
(ii) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.

1. एका प्रश्नाचे उत्तर 300 शब्दामध्ये लिहा : [10]
(अ) 'प्राचीन भारत' संज्ञा परिभाषित करून तिची मुख्य वैशिष्ट्ये स्पष्ट करा.
(ब) प्राचीन भारताच्या अभ्यासासाठी उपयुक्त वाङ्मयीन साधनांचे महत्त्व स्पष्ट करा.
2. एका प्रश्नाचे उत्तर 300 शब्दामध्ये लिहा : [10]
(अ) महाजनपदकालीन राज्याचे स्वरूप स्पष्ट करा.
(ब) गुप्त कालखंडातील प्रशासकीय व्यवस्थेचे परिक्षण करा.
3. एका प्रश्नाचे उत्तर 300 शब्दामध्ये लिहा : [10]
(अ) प्राचीन भारतामधील सिमांतीकरण आणि दुय्यमत्व यांच्या विशेष संदर्भासह सामाजिक संकल्पना व संस्थांचे विवेचन करा.
(ब) सामाजिक प्रतिबंधाच्या दृष्टिकोनातून बौद्ध तत्वज्ञान स्पष्ट करा.
4. एका प्रश्नाचे उत्तर 300 शब्दामध्ये लिहा : [10]
(अ) मौर्यकालीन आर्थिक व्यवस्थेचा आढावा घ्या.
(ब) साहित्याच्या क्षेत्रातील संगमकालीन योगदान स्पष्ट करा.
5. खालीलपैकी कोणत्याही दोन टिपांची उत्तरे प्रत्येकी 100 शब्दात लिहा : [10]
(अ) शिलालेखाचे प्रकार
(ब) कलीयुग
(क) अशोकाचा धम्म
(ड) शहरी अर्थव्यवस्था

Total No. of Questions—5]

[Total No. of Printed Pages—3

Seat No.	
-------------	--

[5405]-1003

M.A. (Part-I) (First Semester) EXAMINATION, 2018

HISTORY

Paper-III (Credit System)

(Maratha Polity)

(2013 PATTERN)

Time : Three Hours

Maximum Marks : 50

N.B. :— (i) *All* questions are compulsory.

(ii) Figures to the right indicate full marks.

1. Answer any *one* of the following questions in **300** words : [10]

(i) State the importance of the Marathi Archival sources for the study of the Maratha Polity.

(ii) Evaluate the structure and duties of Ashtapradhan Mandal.

2. Answer any *one* of the following questions in **300** words : [10]

(i) Critically evaluate the process of Maratha State formation.

(ii) Explain the nature of Village Administration under the Marathas.

P.T.O.

3. Answer any *one* of the following questions in **300** words : [10]
- (i) Evaluate the nature of 'Watan' institution under the Marathas.
- (ii) Discuss the caste system in the Maratha State.
4. Answer any *one* of the following questions in **300** words : [10]
- (i) Give an account of the sources of income of the Maratha State.
- (ii) Explain the nature and salient features of the Maratha Navy.
5. Write short notes on any *two* of the following in **100** words each : [10]
- (i) Sanskrit sources of Maratha History
- (ii) Chaugula
- (iii) Role of Kotwal in the administration of the town.
- (iv) Crime and Punishment in Maratha State.

(मराठी रूपांतर)

वेळ : तीन तास

एकूण गुण : 50

सूचना :— (i) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.

(ii) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.

1. खालीलपैकी कोणत्याही **एका** प्रश्नाचे उत्तर **300** शब्दात लिहा : [10]
- (i) मराठा राज्यव्यवस्थेच्या अभ्यासासाठी पुराभिलेखीय साधनांचे महत्त्व सांगा.
- (ii) अष्टप्रधान मंडळाची रचना व कर्तव्यांचे मुल्यमापन करा.
2. खालीलपैकी कोणत्याही **एका** प्रश्नाचे उत्तर **300** शब्दात लिहा : [10]
- (i) मराठा राज्यनिर्मितीच्या प्रक्रियेचे टिकात्मक मुल्यमापन करा.
- (ii) मराठेकालीन ग्रामीण प्रशासनाचे स्वरूप स्पष्ट करा.

3. खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 300 शब्दात लिहा : [10]
- (i) मराठेकालीन वतन या संस्थेच्या स्वरूपाचे मुल्यमापन करा.
- (ii) मराठा राज्यातील जाती व्यवस्थेची चर्चा करा.
4. खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 300 शब्दात लिहा : [10]
- (i) मराठा राज्यांच्या उत्पन्नांच्या साधनांचे आढावा घ्या.
- (ii) मराठा आरमाराचे स्वरूप व ठळक वैशिष्ट्ये स्पष्ट करा.
5. खालीलपैकी कोणत्याही दोनवर प्रत्येकी 100 शब्दात टिपा लिहा : [10]
- (i) मराठ्यांच्या इतिहासाची संस्कृत साधने
- (ii) चौगुला
- (iii) नगर प्रशासनातील कोतवालाची भूमिका
- (iv) मराठा राज्यातील गुन्हे आणि शिक्षा.

Total No. of Questions—5]

[Total No. of Printed Pages—3

Seat No.	
-------------	--

[5405]-1004

M.A. (Part I) (First Semester) EXAMINATION, 2018

HISTORY

Optional Paper I

(Cultural History of Maharashtra)

(2013 PATTERN)

Time : Three Hours

Maximum Marks : 50

N.B. :— (i) All questions are compulsory.
(ii) All questions carry equal marks.

1. Answer any *one* of the following questions in **300** words : [10]
  - (a) Explain the Geographical features of Maharashtra.
  - (b) Give information regarding the nomenclature of the name Maharashtra.
2. Answer any *one* of the following questions in **300** words : [10]
  - (a) State the Philosophy of Mahanubhav cult.
  - (b) Explain the contribution of Bhakti Literature in development of cultural Maharashtra.
3. Answer any *one* of the following questions in **300** words : [10]
  - (a) Explain the various literary forms in Maharashtra.
  - (b) Give an account of the religious architecture of Maharashtra.

P.T.O.

4. Answer any *one* of the following questions in **300** words : [10]
(a) Write the salient features of Bhakti Literature.
(b) Explain the philosophy of Shakti Cult.
5. Write any *two* short notes on the following in **100** words each : [10]
(a) Sabhasad Bakhar
(b) Eknathi Bharud
(c) Honaji Bala
(d) Features of Marathi Paintings.

(मराठी रूपांतर)

वेळ : तीन तास

एकूण गुण : 50

सूचना :— (i) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.
(ii) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.

1. खालीलपैकी कोणत्याही **एका** प्रश्नाचे उत्तर **300** शब्दात लिहा : [10]
(अ) महाराष्ट्राची भौगोलिक वैशिष्ट्ये स्पष्ट करा.
(ब) महाराष्ट्र या शब्दाच्या व्युत्पत्तीविषयी माहिती द्या.
2. खालीलपैकी कोणत्याही **एका** प्रश्नाचे उत्तर **300** शब्दात लिहा : [10]
(अ) महानुभवपंथाचे तत्वज्ञान सांगा.
(ब) महाराष्ट्राच्या सांस्कृतिक विकासातील भक्ती साहित्याचे योगदान स्पष्ट करा.
3. खालीलपैकी कोणत्याही **एका** प्रश्नाचे उत्तर **300** शब्दात लिहा : [10]
(अ) महाराष्ट्रातील साहित्याचे विविध प्रकार स्पष्ट करा.
(ब) महाराष्ट्रातील धार्मिक स्थापत्य कलेचा वृत्तांत द्या.

4. खालीलपैकी कोणत्याही **एका** प्रश्नाचे उत्तर **300** शब्दात लिहा : [10]
(अ) भक्ती साहित्याची ठळक वैशिष्ट्ये लिहा.
(ब) शक्ती पंथाचे तत्वज्ञान स्पष्ट करा.
5. खालीलपैकी कोणत्याही **दोन**वर **100** शब्दात टिपा लिहा : [10]
(अ) सभासद बखर
(ब) एकनाथी भारुड
(क) होनाजी बाळ
(ड) मराठा चित्रकलेची वैशिष्ट्ये.

munotes.in

Total No. of Questions—5]

[Total No. of Printed Pages—3

Seat No.	
---------------------	--

[5405]-1005

M.A. (Part I) (First Semester) EXAMINATION, 2018

HISTORY

Optional Paper II

(History of Medieval Deccan 1295-1724)

(2013 PATTERN)

Time : Three Hours

Maximum Marks : 50

N.B. :— (i) *All* questions are compulsory.
(ii) *All* questions carry equal marks.

1. Attempt any *one* of the following questions in **300** words : [10]
  - (a) State the brief history of Faruki Kingdom.
  - (b) Discuss the Central Administrative Structure of the Maratha State.

2. Attempt any *one* of the following questions in **300** words : [10]
  - (a) State the nature of the Bahamani Kingdom.
  - (b) Explain the village community under the Vijaynagar Kingdom.

3. Attempt any *one* of the following questions in **300** words : [10]
  - (a) Discuss about the caste and class in the Vijaynagar Kingdom.
  - (b) Explain the Trade and Commerce of the Marathas.

P.T.O.

4. Attempt any *one* of the following questions in **300** words : [10]
(a) Give an account of the non-agriculture sector in Deccan.
(b) State the taxation system under Bahamani.
5. Write short notes on any *two* of the following in **100** words each : [10]
(a) Maratha handicraft
(b) Vijaynagar architecture
(c) Bahamani currency
(d) Religious life in the Faruki period

(मराठी रूपांतर)

वेळ : तीन तास

एकूण गुण : 50

सूचना :— (i) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.
(ii) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.

1. खालीलपैकी कोणत्याही **एका** प्रश्नाचे उत्तर **300** शब्दात लिहा : [10]
(अ) फारुखी राज्याच्या थोडक्यात इतिहास सांगा.
(ब) मराठा राज्याच्या केंद्रीय प्रशासनाच्या रचनेची चर्चा करा.
2. खालीलपैकी कोणत्याही **एका** प्रश्नाचे उत्तर **300** शब्दात लिहा : [10]
(अ) बहामणी राज्याचे स्वरूप स्पष्ट करा.
(ब) विजयनगर राज्यातील गावगाड्याचे स्वरूप स्पष्ट करा.
3. खालीलपैकी कोणत्याही **एका** प्रश्नाचे उत्तर **300** शब्दात लिहा : [10]
(अ) विजयनगर राज्यातील जात व वर्ग यासंबंधी चर्चा करा.
(ब) मराठेकालीन व्यापारउदीम स्पष्ट करा.

4. खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 300 शब्दात लिहा : [10]
(अ) दख्खनेतील बिगरशेती क्षेत्राची माहिती द्या.
(ब) बहामनीकालीन कर व्यवस्था सांगा.
5. खालीलपैकी कोणत्याही दोनवर प्रत्येकी 100 शब्दात थोडक्यात टिपा लिहा : [10]
(अ) मराठा हस्तउद्योग
(ब) विजयनगरकालीन स्थापत्य
(क) बहामणी नाणी
(ड) फारुखी काळातील धार्मिक जीवन

Total No. of Questions—5]

[Total No. of Printed Pages—3

Seat No.	
-------------	--

[5405]-1006

M.A. (First Semester) EXAMINATION, 2018

HISTORY

(Optional Paper III)

(Social Background of Dalit Movement in Maharashtra)

(2013 PATTERN)

Time : Three Hours

Maximum Marks : 50

N.B. :— (i) All questions are compulsory.
(ii) All questions carry equal marks.

1. Attempt any *one* of the following questions in **300** words : [10]
  - (1) Examine the factor that led to the emergence and growth of Caste System.
  - (2) State the contribution of Vitthal Ramaji Shinde in solving the problems of untouchables.
2. Attempt any *one* of the following questions in **300** words : [10]
  - (1) "All people who are exploited are Dalits." Discuss.
  - (2) Elaborate the philosophy of Jainism and Buddhism in context of social equality.
3. Attempt any *one* of the following questions in **300** words : [10]
  - (1) Discuss the contribution of Mahatma Jyotirao Phule in solving the problems of Dalits.
  - (2) Examine the contribution of Kisan Phaguji Bansode in Dalit Movement.

P.T.O.

4. Attempt any *one* of the following questions in **300** words : [10]
- (1) Elaborate the contribution of Rajarsi Shahu Maharaj in solving the problems of untouchables.
  - (2) Discuss the role played by Saint Chokha Mela in bringing social equality.
5. Write short notes on any *two* of the following in **100** words each : [10]
- (1) Gopal Baba Walangkar
  - (2) Anarya Dosh Pariharak Mandali
  - (3) Shivram Janaba Kamble
  - (4) Satyashodhak Samaj.

(मराठी रूपांतर)

वेळ : तीन तास

एकूण गुण : 50

सूचना :— (i) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे.
(ii) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.

1. खालीलपैकी कोणत्याही **एका** प्रश्नाचे उत्तर **300** शब्दात लिहा : [10]
  - (1) जाती व्यवस्थेच्या उदयास कारणीभूत ठरलेल्या घटकांचे परीक्षण करा.
  - (2) अस्पृश्यांच्या समस्या सोडविण्यात विठ्ठल रामजी शिंदे यांनी दिलेले योगदान स्पष्ट करा.
2. खालीलपैकी कोणत्याही **एका** प्रश्नाचे उत्तर **300** शब्दात लिहा : [10]
  - (1) “ज्यांचे शोषण झाले होते असे सर्वलोक दलित आहेत” चर्चा करा.
  - (2) सामाजिक समता प्रस्थापित करण्यात जैन आणि बौद्ध तत्वज्ञान कसे कारणीभूत ठरले स्पष्ट करा.

3. खालीलपैकी कोणत्याही **एका** प्रश्नाचे उत्तर **300** शब्दात लिहा : [10]
- (1) दलितांच्या समस्या सोडविण्यासाठी महात्मा जोतिराव फुले यांनी दिलेल्या योगदानाची चर्चा करा.
  - (2) किसन फागुजी बनसोडे यांचे दलित चळवळीतील दिलेल्या योगदानाचे परीक्षण करा.
4. खालीलपैकी कोणत्याही **एका** प्रश्नाचे उत्तर **300** शब्दात लिहा : [10]
- (1) अस्पृश्यांच्या समस्या सोडविण्यास राजर्षि शाहू महाराज यांची दिलेले योगदान विशद करा.
  - (2) सामाजिक समता प्रस्थापित करण्यात संत चोख मेळा यानी बजावलेल्या भूमिकेची चर्चा करा.
5. खालीलपैकी कोणत्याही **दोन** प्रश्नांची टिपा **100** शब्दात लिहा : [10]
- (1) गोपाळबाबा वलंगकर
  - (2) अनार्य दोष परिहारक मंडळी
  - (3) शिवराम जानबा कांबळे
  - (4) सत्यशोधक समाज.

Total No. of Questions—5]

[Total No. of Printed Pages—3

Seat No.	
---------------------	--

[5405]-1007

M.A. (First Semester) EXAMINATION, 2018

HISTORY

(History of Philosophy of Science and Technology)

(Optional Paper IV)

(Development in West)

(2013 PATTERN)

Time : Three Hours

Maximum Marks : 50

N.B. :— (i) *All* questions are compulsory.

(ii) *All* questions carry equal marks.

1. Attempt any *one* of the following questions in **300** words : [10]

(1) Explain the various definitions of Science and Technology.

(2) Explain the Science and Technology in Greece and Rome.

2. Attempt any *one* of the following questions in **300** words : [10]

(1) Trace the impact of science and technology on the Modern Science.

(2) Evaluate the role of Ancient Greeks in the development of Mathematics and Medicine.

3. Attempt any *one* of the following questions in **300** words : [10]

(1) What is Dark Age ? Give the details of its features.

(2) Explain relation between Church and Science with examples.

P.T.O.

4. Attempt any *one* of the following questions in **300** words : [10]
(1) Discuss the nature of the Copernican Revolution in Astronomy.
(2) Explain the theory of Darwinism and its impact.
5. Write short notes on any *two* of the following in **100** words each : [10]
(1) Science of China civilization
(2) Galilean Revolution
(3) Mesopotamia
(4) Leonardo da Vinci.

(मराठी रूपांतर)

वेळ : तीन तास

एकूण गुण : 50

सूचना :— (i) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.
(ii) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.

1. खालीलपैकी कोणत्याही **एका** प्रश्नाचे उत्तर **300** शब्दात लिहा : [10]
(1) विज्ञान आणि तंत्रज्ञानाचा विविध व्याख्या स्पष्ट करा.
(2) ग्रीक आणि रोम मधील विज्ञान व तंत्रज्ञान स्पष्ट करा.
2. खालीलपैकी कोणत्याही **एका** प्रश्नाचे उत्तर **300** शब्दात लिहा : [10]
(1) आधुनिक विज्ञानावरील विज्ञान आणि तंत्रज्ञानाचा प्रभावाचा मागोवा घ्या.
(2) गणितशास्त्र व वैद्यकशास्त्राच्या विकासातील प्राचीन ग्रीकच्या भूमिकेचे मूल्यमापन करा.
3. खालीलपैकी कोणत्याही **एका** प्रश्नाचे उत्तर **300** शब्दात लिहा : [10]
(1) अंधकार युग म्हणजे काय ते सांगून त्याच्या वैशिष्ट्यांची सविस्तर माहिती द्या.
(2) चर्च आणि विज्ञान यांच्यातील संबंध उदाहरणासह स्पष्ट करा.

4. खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 300 शब्दात लिहा : [10]
- (1) खगोलशास्त्रातील कोपर्निकस क्रांतीच्या स्वरूपाची चर्चा करा.
  - (2) डार्विनीझमचा (डार्विनवादाचा) सिद्धान्त स्पष्ट करून त्याच्या प्रभावाचे विवेचन करा.
5. खालीलपैकी कोणत्याही दोनवर प्रत्येकी 100 शब्दात टिपा लिहा : [10]
- (1) चीनी संस्कृतीमधील विज्ञान
  - (2) गॅलिलिओ क्रांती
  - (3) मेसोपोटेमिया
  - (4) लिओनार्डो दा विन्सी

Total No. of Questions—5]

[Total No. of Printed Pages—3

Seat No.	
---------------------	--

[5405]-1008

M.A. (Part I) (First Semester) EXAMINATION, 2018

HISTORY

Optional Paper V

[USA : From Isolation to Hegemony (1865-1989)]

(2013 PATTERN)

Time : Three Hours

Maximum Marks : 50

N.B. :— (i) *All* questions are compulsory.

(ii) *All* questions carry equal marks.

1. Attempt any *one* of the following questions in **300** words : [10]
  - (a) Analyse the United State Policy in Latin America.
  - (b) Examine President Theodore Roosevelt's Far Eastern Policy.
Why was it called the Open Door Policy ?

2. Attempt any *one* of the following questions in **300** words : [10]
  - (a) What were the main provisions of Washington Conference ?
Explain its importance.
  - (b) Discuss the role of the United States in the formation and working of the League of Nations.

P.T.O.

3. Attempt any *one* of the following questions in **300** words : [10]
- (a) Discuss the role of the United States during the Great Depression.
- (b) Examine the role played by the United States in World War-II.
4. Attempt any *one* of the following questions in **300** words : [10]
- (a) Examine the foreign policy of President Truman. Was it responsible for escalating tension in the Cold War ?
- (b) What were the main features and structure of NATO ?
5. Write short notes on any *two* of the following in **100** words each : [10]
- (a) Pan Americanism
- (b) Pearl Harbour
- (c) Berlin Crisis
- (d) SEATO.

(मराठी रूपांतर)

वेळ : तीन तास

एकूण गुण : 50

सूचना :— (i) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.

(ii) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.

1. खालीलपैकी कोणत्याही **एका** प्रश्नाचे उत्तर **300** शब्दात लिहा : [10]
- (अ) अमेरिकेचे लॅटिन अमेरिकेशी असलेल्या धोरणांची मीमांसा करा.
- (ब) अध्यक्ष थिओडोर रुझवेल्टच्या अतिपुर्व धोरणाचे परीक्षण करा. त्याला मुक्तद्वार धोरण असे का म्हटले आहे ?

2. खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 300 शब्दात लिहा : [10]
(अ) वॉशिंग्टन परिषदेच्या प्रमुख तरतुदी काय होत्या ? त्याचे महत्व स्पष्ट करा.
(ब) राष्ट्रसंघाची निर्मिती व कार्याच्या संदर्भात अमेरिकेच्या भूमिकेची चर्चा करा.
3. खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 300 शब्दात लिहा : [10]
(अ) जागतिक महामंदीच्या काळातील अमेरिकेच्या भूमिकेची चर्चा करा.
(ब) दुसऱ्या महायुद्धातील अमेरिकेच्या भूमिकेचे परीक्षण करा.
4. खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 300 शब्दात लिहा : [10]
(अ) अध्यक्ष ट्रुमन यांच्या परराष्ट्र धोरणाचे परीक्षण करा. शितयुद्धामधील तणावाची तीव्रता वाढवण्यास ते जबाबदार होते का ?
(ब) नाटोची रचना आणि ठळक वैशिष्ट्ये काय होती ?
5. खालीलपैकी कोणत्याही दोनवर प्रत्येकी 100 शब्दात टिपा लिहा : [10]
(अ) सकल अमेरिकावाद
(ब) पर्ल हर्बर
(क) बर्लीन संघर्ष
(ड) सिटो.

Total No. of Questions—5]

[Total No. of Printed Pages—3

Seat No.	
---------------------	--

[5405]-1009

M.A. (Part I) (First Semester) EXAMINATION, 2018

HISTORY

Optional Paper-VI

(History of Art and Architecture in India : Ancient Period)

(2013 PATTERN)

Time : Three Hours

Maximum Marks : 50

N.B. :— (i) *All questions are compulsory.*

(ii) *All questions carry equal marks.*

1. Attempt any *one* of the following questions in **300** words : [10]

(a) Describe the features of Harappan architecture with example.

(b) Explain the features of Mauryan art and architecture.

2. Attempt any *one* of the following questions in **300** words : [10]

(a) Examine the main features of Satavahana art and architecture.

(b) Explain the characteristics of Amaravati School of Art with examples.

3. Attempt any *one* of the following questions in **300** words : [10]

(a) Examine the main features of Mathura Style Art.

(b) Explain the features of Early Chalukya Art with example.

P.T.O.

4. Attempt any *one* of the following questions in **300** words : [10]
(a) Describe the features of Rashtrakuta Art and Architecture.
(b) Explain the features of Pallava Architecture with examples.
5. Write short notes on any *two* of the following in **100** words each : [10]
(a) Stone Age Art
(b) Gandhara School
(c) Vakataka Art
(d) Pratihara Art.

(मराठी रूपांतर)

वेळ : तीन तास

एकूण गुण : 50

सूचना :— (i) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.
(ii) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.

1. खालीलपैकी कोणत्याही **एका** प्रश्नाचे उत्तर **300** शब्दात लिहा : [10]
(अ) हड़प्पा स्थापत्याच्या वैशिष्ट्याची सोदाहरण चर्चा करा.
(ब) मौर्यकला व स्थापत्याची वैशिष्ट्ये स्पष्ट करा.
2. खालीलपैकी कोणत्याही **एका** प्रश्नाचे उत्तर **300** शब्दात लिहा : [10]
(अ) सातवाहन कला व स्थापत्याच्या मुख्य वैशिष्ट्याचे परीक्षण करा.
(ब) अमरावती शैलीची वैशिष्ट्ये सोदाहरण स्पष्ट करा.
3. खालीलपैकी कोणत्याही **एका** प्रश्नाचे उत्तर **300** शब्दात लिहा : [10]
(अ) मथुरा कला शैलीची मुख्य वैशिष्ट्ये स्पष्ट करा.
(ब) चालुक्यपूर्व कलेची वैशिष्ट्ये सोदाहरण स्पष्ट करा.

4. खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 300 शब्दात लिहा : [10]
(अ) राष्ट्रकुट कला आणि स्थापत्याच्या वैशिष्ट्याची चर्चा करा.
(ब) पल्लव स्थापत्याची वैशिष्ट्ये सोदाहरण स्पष्ट करा.
5. खालीलपैकी कोणत्याही दोनवर 100 शब्दात टिपा लिहा : [10]
(अ) पाषाण काळातील कला
(ब) गांधार शैली
(क) वाकाटक शैली
(ड) प्रतिहार कला.

munotes.in

Total No. of Questions—5]

[Total No. of Printed Pages—3

Seat No.	
-------------	--

[5405]-2001

M.A. (Part-I) (Second Semester) EXAMINATION, 2018

HISTORY

[Core Course-4 : History and Its Practice]

(2013 PATTERN)

Time : Three Hours

Maximum Marks : 50

N.B. :— (i) *All* questions are compulsory.

(ii) Figures to the right indicate full marks.

1. Answer any *one* of the following questions in **300** words : [10]

(i) What are the essential qualities of a researcher ?

(ii) Explain the importance of external criticism in historical research.

2. Answer any *one* of the following questions in **300** words : [10]

(i) Discuss the importance of grouping of facts and the methods followed.

(ii) Critically analyse the contribution of orientalists to Indian history.

P.T.O.

3. Answer any *one* of the following questions in **300** words : [10]
- (i) Examine the impact of Marxist thought on the writing of history in India.
- (ii) Explain the view of the Annales School of history writing.
4. Answer any *one* of the following questions in **300** words : [10]
- (i) Discuss the main features of the Dakar School of history writing.
- (ii) How are myth, memory and folklore utilized for historical understanding ?
5. Write short notes on any *two* of the following in **100** words each : [10]
- (i) Outline for research
- (ii) Generalization
- (iii) Vincent Smith
- (iv) Impact of structuralism on history.

(मराठी रूपांतर)

वेळ : तीन तास

एकूण गुण : 50

- सूचना :— (i) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे.
- (ii) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.
- (iii) संदर्भासाठी मूळ इंग्रजी प्रश्नपत्रिका पहावी.

1. खालीलपैकी कोणत्याही **एका** प्रश्नाचे उत्तर **300** शब्दात लिहा : [10]
- (i) संशोधकाच्या अंगी आवश्यक गुण कोणते ?
- (ii) इतिहासातील संशोधनामधील बहिरंग परीक्षणाचे महत्व स्पष्ट करा.

2. खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 300 शब्दात लिहा : [10]
- (i) घटितांची जुळवाजुळव याचे महत्व व त्याच्या पद्धतीची चर्चा करा.
- (ii) भारतीय इतिहासातील पौरवात्यवादी इतिहासकारांच्या योगदानाचे टिकात्मक परीक्षण करा.
3. खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 300 शब्दात लिहा : [10]
- (i) भारतातील इतिहास लेखनावरील मार्क्सवादी विचारांचा प्रभावाचे परीक्षण करा.
- (ii) अेनल्स (Annales) इतिहासलेखन शैलीचा दृष्टीकोन स्पष्ट करा.
4. खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 300 शब्दात लिहा : [10]
- (i) डकार इतिहासलेखन शैलीच्या मुख्य वैशिष्ट्यांची चर्चा करा.
- (ii) इतिहासाच्या आकलनासाठी मिथक, स्मरणे व लोककथांचा उपयोग कोणत्या पद्धतीने केला जातो ?
5. खालीलपैकी कोणत्याही दोन टिपा प्रत्येकी 100 शब्दात लिहा : [10]
- (i) संशोधनाचा आराखडा
- (ii) सामान्यीकरण
- (iii) विसेंट स्मिथ
- (iv) संरचनावादाचा इतिहासावरील प्रभाव.

Total No. of Questions—5]

[Total No. of Printed Pages—3

Seat No.	
-------------	--

[5405]-2002

M.A. (Part-I) (II-Semester) EXAMINATION, 2018

HISTORY

(Core Course-5)

(Evolution of Ideas and Institutions in Medieval India)

(2013 PATTERN)

Time : Three Hours

Maximum Marks : 50

N.B. :— (i) *All* questions are compulsory.
(ii) *All* questions carry equal marks.

1. Attempt any *one* of the following questions in **300** words : [10]
  - (1) Discuss the various factors of the transition to medieval in Indian history.
  - (2) Critically examine the literary sources of the Mughal Period.
2. Attempt any *one* of the following questions in **300** words : [10]
  - (1) Discuss the debate on Feudalism with reference to medieval India.
  - (2) Examine Farabi's idea of state and kingship.
3. Attempt any *one* of the following questions in **300** words : [10]
  - (1) Examine the nature of state and administration under the Cholas.
  - (2) Explain the teachings and philosophy of the Bhakti Movement.
4. Attempt any *one* of the following questions in **300** words : [10]
  - (1) Discuss the land revenue system of the Vijayanagar Kingdom.
  - (2) Examine the nature of internal trade under the Mughals.

P.T.O.

5. Write short notes on any *two* of the following in **100** words each : [10]

- (1) Features of theocratic state
- (2) Balban's wasaya
- (3) Iqtadari
- (4) Types of Hundi.

(मराठी रूपांतर)

वेळ : तीन तास

एकूण गुण : 50

सूचना :— (i) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे.

(ii) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहे.

1. खालीलपैकी कोणत्याही **एक** प्रश्नाचे उत्तर **300** शब्दात लिहा : [10]

- (1) भारताच्या इतिहासातील 'मध्ययुगीनते कडे संक्रमण' याच्या विविध घटकांची चर्चा करा.
- (2) मुघल कालातील वांड्मयीन साधनांचे टिकात्मक परीक्षण करा.

2. खालीलपैकी कोणत्याही **एक** प्रश्नाचे उत्तर **300** शब्दात लिहा : [10]

- (1) मध्ययुगीन भारताच्या संदर्भात सामंतशाही विषयीच्या प्रवादाची चर्चा करा.
- (2) फराबीच्या राज्य व राजेशाहीच्या संकल्पनांचे परीक्षण करा.

3. खालीलपैकी कोणत्याही **एक** प्रश्नाचे उत्तर **300** शब्दात लिहा : [10]

- (1) चोलांचे राज्य व प्रशासनाच्या स्वरूपाचे परीक्षण करा.
- (2) भक्ती चळवळीची शिकवण व तत्वज्ञान स्पष्ट करा.

4. खालीलपैकी कोणत्याही **एक** प्रश्नाचे उत्तर **300** शब्दात लिहा :
- (1) विजयनगर राज्यातील महसूल व्यवस्थेची चर्चा करा.
  - (2) मुगल कालातील अंतर्गत व्यापाराच्या स्वरूपाचे परीक्षण करा.
5. खालीलपैकी कोणत्याही **दोन**वर प्रत्येकी **100** शब्दांत थोडक्यात टीपा लिहा : [10]
- (1) धर्माधिष्ठित राज्याची वैशिष्ट्ये
  - (2) बालबनचा वसाया
  - (3) इकतादारी
  - (4) हुंडीचे प्रकार.

Total No. of Questions—5]

[Total No. of Printed Pages—3

Seat No.	
-------------	--

[5405]-2003

M.A. (II Semester) EXAMINATION, 2018

HISTORY

Core Paper-VI

(Socio-Economic History of Marathas)

(2013 PATTERN)

Time : Three Hours

Maximum Marks : 50

- N.B. :—** (i) *All questions are compulsory.*
(ii) *All questions carry equal marks.*

1. Attempt any *one* of the following questions in **300** words : [10]
  - (1) Explain the importance of Marathi literary sources useful for the study of socio-economic history of Maratha.
  - (2) Explain the land tenures during Maratha period.
2. Attempt any *one* of the following questions in **300** words : [10]
  - (1) Examine the Varna system as a division of work in social structure of the Marathas.
  - (2) Role of Fairs and Festivals during Maratha period.
3. Answer any *one* of the following questions in **300** words : [10]
  - (1) State the measures adopted by the Maratha rulers to encourage agriculture.
  - (2) Critically examine the nature of the system of education under the Marathas.

P.T.O.

4. Attempt any *one* of the following questions in **300** words : [10]
- (1) Which were the main trade routes running through Medieval Maharashtra ?
  - (2) Take review of the cotton industry and related trade during Maratha period.
5. Write short notes on any *two* of the following in **100** words each : [10]
- (1) Factory Record
  - (2) Metal Work Industry
  - (3) Brahmasabha
  - (4) Types of Coins.

(मराठी रूपांतर)

वेळ : तीन तास

एकूण गुण : 50

सूचना :— (i) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे.
(ii) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.

1. खालीलपैकी कोणत्याही **एका** प्रश्नाचे उत्तर **300** शब्दात लिहा : [10]
  - (1) मराठ्यांच्या सामाजिक व आर्थिक इतिहासाच्या अभ्यासासाठी संस्कृत साधनांचे महत्व स्पष्ट करा.
  - (2) मराठेकालीन जमीन धारणा पद्धती स्पष्ट करा.
2. खालीलपैकी कोणत्याही **एका** प्रश्नाचे उत्तर **300** शब्दात लिहा : [10]
  - (1) मराठेकालीन समाज रचनेतील वर्ण पद्धती ही काम विभागणी होती याची चिकित्सा करा.
  - (2) मराठेकालीन सण आणि उत्सव यांची भूमिका विशद करा.

3. खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 300 शब्दात लिहा : [10]
- (1) मराठे शासकांनी शेतीस प्रोत्साहन देण्यासाठी स्विकारलेल्या धोरणाचा आढावा घ्या.
- (2) मराठेकालीन शिक्षण पद्धतीच्या स्वरूपाचे टिकात्मक परीक्षण करा.
4. खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 300 शब्दात लिहा : [16]
- (1) मध्ययुगीन महाराष्ट्रातील मुख्य व्यापारी मार्ग कोणते होते ?
- (2) मराठेकालीन कापूस उद्योग व संबंधित व्यापाराचा आढावा द्या.
5. खालीलपैकी कोणत्याही दोन टिपांची उत्तरे प्रत्येकी 100 शब्दात लिहा : [20]
- (1) फॅक्ट्री रेकॉर्ड
- (2) धातूकाम उद्योग
- (3) ब्रम्हसभा
- (4) नाण्यांचे प्रकार.

Total No. of Questions—5]

[Total No. of Printed Pages—3

Seat No.	
---------------------	--

[5405]-2004

M.A. (Part-I) (II Semester) EXAMINATION, 2018

HISTORY

(Optional Paper-VII)

(Marathas in 17th and 18th Century Power Politics)

(2013 PATTERN)

Time : Three Hours

Maximum Marks : 50

N.B. :— (i) *All questions are compulsory.*
(ii) *All questions carry equal marks.*

1. Attempt any *one* of the following questions in **300** words : [10]
  - (a) Examine the origin and bases of Maratha Political Power.
  - (b) Critically examine the Vatandari system.

2. Attempt any *one* of the following questions in **300** words : [10]
  - (a) Examine the various views regarding the nature of Maratha State of the 18th century.
  - (b) Explain the nature of the Maratha Confederacy.

3. Attempt any *one* of the following questions in **300** words : [10]
  - (a) Evaluate the policy of Bajirao-I to the expansion of Maratha Power in the North.
  - (b) Bring out the importance of expansion of Maratha Power in Krishna-Tungabhadra Doab.

P.T.O.

4. Attempt any *one* of the following questions in **300** words : [20]
- (a) Discuss the Maratha expansion in Bengal.
- (b) Examine the role played by Mahadaji Shinde in the expansion of Maratha Power in North.
5. Write short notes on any *two* of the following in **100** words each : [10]
- (a) Maharashtra-dharma
- (b) Battle of Palkhed
- (c) Govindpant Bundela
- (d) What is meant by Anturveda ?

(मराठी रूपांतर)

वेळ : तीन तास

एकूण गुण : 50

सूचना :— (i) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.
(ii) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.

1. खालीलपैकी कोणत्याही **एका** प्रश्नाचे उत्तर **300** शब्दात लिहा : [10]
- (अ) मराठ्यांच्या राजकीय सत्तेच्या मुलाधारांचे परीक्षण करा.
- (ब) वतनदारी पद्धतीचे चिकित्सक परीक्षण करा.
2. खालीलपैकी कोणत्याही **एका** प्रश्नाचे उत्तर **300** शब्दात लिहा : [10]
- (अ) 18व्या शतकातील मराठा राज्याच्या स्वरूपाविषयीच्या विविध मतांचे परीक्षण करा.
- (ब) मराठा मंडळाचे स्वरूप स्पष्ट करा.
3. खालीलपैकी कोणत्याही **एका** प्रश्नाचे उत्तर **300** शब्दात लिहा : [10]
- (अ) पहिल्या बाजीरावाच्या उत्तरेकडील राज्यविस्ताराच्या धोरणांचे मुल्यांकन करा.
- (ब) कृष्णा-तुंगभद्रा दुआबातील मराठा सत्ताविस्ताराचे महत्व विशद करा.

4. खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 300 शब्दात लिहा : [10]
- (अ) बंगालमधील मराठ्यांच्या सत्ताविस्ताराची चर्चा करा.
- (ब) मराठ्यांच्या उत्तरेकडील सत्ता विस्तारात महादजी शिंदेने बजावलेल्या भूमिकेचे परीक्षण करा.
5. खालीलपैकी कोणत्याही दोनवर प्रत्येकी 100 शब्दात थोडक्यात टिपा लिहा : [10]
- (अ) महाराष्ट्रधर्म
- (ब) पालखेडची लढाई
- (क) गोविंदपंत बुंदेला
- (ड) अंतर्वेद म्हणजे काय ?

Total No. of Questions—5]

[Total No. of Printed Pages—3

Seat No.	
-------------	--

[5405]-2005

M.A. (II Sem.) EXAMINATION, 2018

HISTORY

(Optional Paper-VIII)

(Nature of Dalit Movement in Maharashtra)

(2013 PATTERN)

Time : Three Hours

Maximum Marks : 50

N.B. :— (i) *All questions are compulsory.*
(ii) *All questions carry equal marks.*

1. Attempt any *one* of the following questions in **300** words : [10]
  - (1) Discuss the socio-political ideology of Dr. Babasaheb Ambedkar.
  - (2) How far was the Mahad Satyagraha of 1927 a landmark in the movement for the emancipation of untouchables ? Discuss.
2. Attempt any *one* of the following questions in **300** words : [10]
  - (1) Examine the achievements of All India Scheduled Caste Federation.
  - (2) Which factors led to Dr. Babasaheb Ambedkar's great conversion to Buddhism ?
3. Attempt any *one* of the following questions in **300** words : [10]
  - (1) How far did the provisions for the Poona Pact safeguard interests of the Dalit ?
  - (2) Explain the role of Dr. Babasaheb Ambedkar in the making of the Indian Constitution.

P.T.O.

4. Attempt any *one* of the following questions in **300** words : [10]
- (1) Review in short the work of Bahishkrit Hitakarani Sabha.
  - (2) State the importance of Ambedkari Jalase in the Dalit Movement.
5. Write short notes on any *two* of the following in **100** words each : [10]
- (1) Dalit Rangbhumi
  - (2) Republican Party of India
  - (3) Hindu Code Bill
  - (4) Indian Dalit Panther.

(मराठी रूपांतर)

वेळ : तीन तास

एकूण गुण : 50

सूचना :— (i) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहेत.

(ii) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.

1. खालीलपैकी कोणत्याही **एका** प्रश्नाचे उत्तर **300** शब्दात लिहा : [10]
  - (1) डॉ. बाबासाहेब आंबेडकर यांच्या सामाजिक-राजकीय विचारांची चर्चा करा.
  - (2) इ.स. 1927 मधील महाडचा सत्याग्रह अस्पृश्य मुक्ती चळवळीतील महत्वाचा टप्पा होता? स्पष्ट करा.
2. खालीलपैकी कोणत्याही **एका** प्रश्नाचे उत्तर **300** शब्दात लिहा : [10]
  - (1) अखिल भारतीय शेड्यूलड कास्ट फेडरेशनच्या कामगिरीचे परीक्षण करा.
  - (2) डॉ. बाबासाहेब आंबेडकर यांच्या बौद्धधर्म प्रवेशास कोणते घटक कारणीभूत ठरले?
3. खालीलपैकी कोणत्याही **एका** प्रश्नाचे उत्तर **300** शब्दात लिहा : [10]
  - (1) दलित हितरक्षणाचे कार्य पुणे करारातील तरतूदीनी कितपत केले ?
  - (2) भारताच्या राज्यघटना निर्मितीतील डॉ. बाबासाहेब आंबेडकर यांची भूमिका स्पष्ट करा.

4. खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 300 शब्दात लिहा : [10]
- (1) बहिष्कृत हितकारणी सभेच्या कार्याचा थोडक्यात आढावा घ्या.
  - (2) दलित चळवळीमधील आंबेडकरी जलशाचे महत्व विशद करा.
5. खालील नमूद केलेल्या कोणत्याही दोनवर 100 शब्दात थोडक्यात टिपा लिहा : [10]
- (1) दलित रंगभूमी
  - (2) रिपब्लिकन पार्टी ऑफ इंडिया
  - (3) हिंदू कोड बिल
  - (4) भारतीय दलित पँथर.

Total No. of Questions—5]

[Total No. of Printed Pages—3

Seat No.	
-------------	--

[5405]-2006

M.A. (Part-I) (II Sem.) EXAMINATION, 2018

HISTORY

(Optional Paper-IX)

(Economic History of Medieval India)

(2013 PATTERN)

Time : Three Hours

Maximum Marks : 50

N.B. :— (i) *All questions are compulsory.*
(ii) *All questions carry equal marks.*

1. Answer any *one* of the following questions in **300** words : [10]
  - (a) Explain the details of Indian Economic History in the Medieval age.
  - (b) State the salient features of land revenue policy under the Sultanate.
2. Answer any *one* of the following questions in **300** words : [10]
  - (a) Explain the nature of Inter-regional trade under the Medieval period.
  - (b) Explain various types of Hundi and importance in banking in the Medieval period.
3. Answer any *one* of the following questions in **300** words : [10]
  - (a) Examine the Iqtadari system
  - (b) Give an account of the dyeing industry in Medieval India.

P.T.O.

4. Answer any *one* of the following questions in **300** words : [10]
(a) Explain the nature of Textile Industry.
(b) Explain the features of the collection of tax in Medieval India.
5. Write short notes on any *two* of the following in **100** words each : [10]
(a) Agrahara
(b) Saranjam
(c) Currency system of Mohammad Tughlak
(d) Varat.

(मराठी रूपांतर)

वेळ : तीन तास

एकूण गुण : 50

सूचना :— (i) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.
(ii) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.

1. खालीलपैकी कोणत्याही **एका** प्रश्नाचे उत्तर **300** शब्दांत लिहा : [10]
(अ) मध्ययुगीन भारतातील आर्थिक इतिहासाचे विवरण स्पष्ट करा.
(ब) सुल्तान काळातील जमीन महसूल धोरणाची वैशिष्ट्ये स्पष्ट करा.
2. खालीलपैकी कोणत्याही **एका** प्रश्नाचे उत्तर **300** शब्दांत लिहा : [10]
(अ) मध्ययुगीन काळातील अंतर्गत व्यापाराचे स्वरूप स्पष्ट करा.
(ब) मुघलकाळातील हुंडीचे प्रकार आणि बँकिंग क्षेत्रातील महत्व स्पष्ट करा.
3. खालीलपैकी कोणत्याही **एका** प्रश्नाचे उत्तर **300** शब्दांत लिहा : [10]
(अ) इक्तादारी पद्धतीचे परीक्षण करा.
(ब) मध्ययुगीन भारतातील रंगकाम उद्योगधंधाचा आढावा घ्या.

4. खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 300 शब्दात लिहा : [10]
(अ) सुतीकापड उद्योगाचे स्वरूप स्पष्ट करा.
(ब) मध्ययुगीन भारतातील सारा वसुलीची ठळक वैशिष्ट्ये स्पष्ट करा.
5. खालीलपैकी कोणत्याही दोनवर प्रत्येकी 100 शब्दांत थोडक्यात टिपा लिहा : [10]
(अ) अग्रहार
(ब) सरंजाम
(क) मुहमंद तुघलकाची चलनव्यवस्था
(ड) वरात.

Total No. of Questions—5]

[Total No. of Printed Pages—3

Seat No.	
---------------------	--

[5405]-2007

M.A. (Part-I) (II Sem.) EXAMINATION, 2018

HISTORY

(Optional Paper-X)

[Peasant Movements in India (Medieval and Modern)]

(2013 PATTERN)

Time : Three Hours

Maximum Marks : 50

- N.B. :—** (i) *All questions are compulsory.*
(ii) *All questions carry equal marks.*

1. Attempt any *one* of the following questions in **300** words : [10]
  - (a) Critically examine Karl Marx's views regarding Peasantry.
  - (b) Examine the various types of Peasantry and Landholders in Medieval India.

2. Attempt any *one* of the following questions in **300** words : [10]
  - (a) Explain Prof. Dhanagare's classification of Indian Peasantry.
  - (b) What were the main causes of Peasant revolts in Medieval India.

3. Attempt any *one* of the following questions in **300** words : [10]
  - (a) Examine the circumstances leading to the Deccan riots of 1875.
  - (b) Elaborate on the significance of the Champaranya Satyagraha.

P.T.O.

4. Attempt any *one* of the following questions in **300** words : [10]
- (a) Examine the contribution of the All India Kisan Sabha with special reference to the Kisan Manifesto of 1936.
- (b) Analyze the circumstances leading to the Telengana rebellion.
5. Write short notes on any *two* of the following in **100** words each: [10]
- (a) Alluri Sitaram Raju
- (b) Eka Movement
- (c) Santhal Movement
- (d) Sarvajanik Sabha.

(मराठी रूपांतर)

वेळ : तीन तास

एकूण गुण : 50

सूचना :— (i) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.
(ii) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.

1. खालीलपैकी कोणत्याही **एका** प्रश्नाचे उत्तर **300** शब्दात लिहा : [10]
- (अ) कार्ल मार्क्स यांचे शेतकरी वर्गाविषयी विचारांचे टिकात्मक परीक्षण करा.
- (ब) मध्ययुगीन भारतातील विविध प्रकारच्या शेतकरी व जमीनदार वर्गाचे परीक्षण करा.
2. खालीलपैकी कोणत्याही **एका** प्रश्नाचे उत्तर **300** शब्दात लिहा : [10]
- (अ) प्रा. धनागरे यांच्या शेतकरी समाजाचे वर्गीकरण स्पष्ट करा.
- (ब) मध्ययुगीन भारतातील शेतकरी बंडाची मुख्य कारणे कोणती?
3. खालीलपैकी कोणत्याही **एका** प्रश्नाचे उत्तर **300** शब्दात लिहा : [10]
- (अ) 1875 च्या दख्खन उठावाच्या वाटचालीचे परीक्षण करा.
- (ब) शेतकऱ्यांच्या चळवळीवरील गांधीजीच्या कार्यपद्धतीच्या प्रभावाचे मूल्यमापन करा.
विशेष संदर्भात चंपाराण्य सत्याग्रह.

4. खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 300 शब्दात लिहा : [10]
(अ) किसान मेनिफेस्टो 1936 च्या विशेष संदर्भासह ऑल इंडिया किसान सभेच्या योगदानाचे परीक्षण करा.
(ब) तेलंगणा बंडाच्या वस्तुस्थितीचे आकलन करा.
5. खालीलपैकी कोणत्याही दोनवर प्रत्येकी 100 शब्दात थोडक्यात टिपा लिहा : [10]
(अ) अल्लूरी सीतराम राजू
(ब) ईका चळवळ
(क) संथाळ चळवळ
(ड) सार्वजनिक सभा.

Total No. of Questions—5]

[Total No. of Printed Pages—3

Seat No.	
---------------------	--

[5405]-2008

M.A. (Part-I) (II Sem.) EXAMINATION, 2018

HISTORY

(Optional Paper-XI)

(History of Art and Architecture in India : Medieval Period)

(2013 PATTERN)

Time : Three Hours

Maximum Marks : 50

- N.B. :—** (i) *All questions are compulsory.*
(ii) *All questions carry equal marks.*

1. Attempt any *one* of the following questions in **300** words : [10]
  - (a) Describe Chandela architecture with reference to Khajuraho group of temples.
  - (b) Explain the features of Paramara art and architecture.

2. Attempt any *one* of the following questions in **300** words : [10]
  - (a) Describe the main features of Solanki architecture.
  - (b) Give some examples of Pandya architecture and explain their characteristics.

3. Attempt any *one* of the following questions in **300** words each. [10]
  - (a) Describe the monuments of Vijayanagara Empire at Hampi.
  - (b) Explain the features of architecture of the Delhi Sultanate.

P.T.O.

4. Attempt any *one* of the following questions in **300** words each. [20]
(a) Describe the salient features of Malwa architecture.
(b) Examine the nature of Bijapur architecture.
5. Write short notes on any *two* of the following in **100** words each : [10]
(a) Pala Paintings
(b) Chola Architecture
(c) Manuscript Paintings
(d) Rajasthani Paintings.

(मराठी रूपांतर)

वेळ : तीन तास

एकूण गुण : 50

सूचना :— (i) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.

(ii) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.

1. खालीलपैकी कोणत्याही **एका** प्रश्नाचे उत्तर **300** शब्दात लिहा : [10]
(अ) खजुराहो मंदिर समुहाच्या संदर्भाने चंदेले स्थापत्याचे वर्णन करा.
(ब) परमार कला आणि स्थापत्याची वैशिष्ट्ये स्पष्ट करा.
2. खालीलपैकी कोणत्याही **एका** प्रश्नाचे उत्तर **300** शब्दात लिहा : [10]
(अ) सोलंकी स्थापत्याच्या प्रमुख वैशिष्ट्यांचे वर्णन करा.
(ब) पांड्य स्थापत्याची उदाहरणे देऊन स्थापत्याची वैशिष्ट्ये स्पष्ट करा.
3. खालीलपैकी कोणत्याही **एका** प्रश्नाचे उत्तर **300** शब्दात लिहा : [10]
(अ) विजयनगर राज्यामधील हंपी कलाकृतीचे वर्णन करा.
(ब) दिल्ली सुलतानाच्या स्थापत्याची वैशिष्ट्ये स्पष्ट करा.

4. खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 300 शब्दात लिहा : [10]
(अ) माळवा स्थापत्याच्या ठळक वैशिष्ट्याचे वर्णन करा.
(ब) बिजापुर स्थापत्याच्या स्वरूपाचे परीक्षण करा.
5. खालीलपैकी कोणत्याही दोनवर प्रत्येकी 100 शब्दात थोडक्यात टिपा लिहा : [10]
(अ) पाल चित्रकला
(ब) चोल स्थापत्य
(क) हस्तलिखित चित्रकला
(ड) राजस्थानी चित्रकला.

munotes.in

Total No. of Questions—5]

[Total No. of Printed Pages—3

Seat No.	
---------------------	--

[5405]-2009

M.A. (Part-I) (II Sem.) EXAMINATION, 2018

HISTORY

(Optional Paper-XII)

(History of Science and Technology in India)

(2013 PATTERN)

Time : Three Hours

Maximum Marks : 50

- N.B. :—** (i) *All questions are compulsory.*
(ii) *All questions carry equal marks.*

1. Attempt any *one* of the following questions in **300** words : [10]
  - (a) Discuss the meaning of modern science with examples.
  - (b) Discuss in detail on B.A.R.C. (Bhabha Atomic Research Center).

2. Attempt any *one* of the following questions in **300** words : [10]
  - (a) Examine the contribution of Sushruta and Nagarjuna to Ancient Indian Medicine.
  - (b) Give an account of agricultural technology in modern India.

3. Attempt any *one* of the following questions in **300** words : [10]
  - (a) State and explain science policy resolution of 1958.
  - (b) Give an account of the irrigation techniques and the technology in medieval India.

P.T.O.

4. Attempt any *one* of the following questions in **300** words : [10]
(a) What is science policy of Independent India ? explain in detail.
(b) Discuss the contribution of Sir C.V. Raman to science.
5. Write short notes on any *two* of the following in **100** words each : [10]
(a) Varahamihir
(b) Sawai Jaisingh
(c) Green Revolution
(d) Atomic Research in India.

(मराठी रूपांतर)

वेळ : तीन तास

एकूण गुण : 50

सूचना :— (i) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.
(ii) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.

1. खालीलपैकी कोणत्याही **एका** प्रश्नाचे उत्तर **300** शब्दात लिहा : [10]
(अ) आधुनिक विज्ञानाचा अर्थ सांगून उदाहरणासह चर्चा करा.
(ब) भाभा आण्विक संशोधन केंद्राची सविस्तर चर्चा करा.
2. खालीलपैकी कोणत्याही **एका** प्रश्नाचे उत्तर **300** शब्दात लिहा : [10]
(अ) प्राचीन भारतामधील वैद्यकशास्त्रातील सुश्रुत व नागार्जुन यांच्या योगदानाचे परीक्षण करा.
(ब) आधुनिक भारतातील शेती तंत्रज्ञानाची सविस्तर माहिती द्या.
3. खालीलपैकी कोणत्याही **एका** प्रश्नाचे उत्तर **300** शब्दात लिहा : [10]
(अ) 1958 चे विज्ञानविषयक धोरण ठरावाचे सविस्तर विवेचन करा.
(ब) मध्ययुगीन भारतातील पाटबंधारे तंत्र व तंत्रज्ञानाची माहिती द्या.

4. खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 300 शब्दात लिहा : [10]
(अ) स्वतंत्र भारतातील विज्ञानविषयक धोरण सविस्तर स्पष्ट करा.
(ब) सर. सी.व्ही. रामन यांचा वैज्ञानिक योगदानाची चर्चा करा.
5. खालीलपैकी कोणत्याही दोनवर प्रत्येकी 100 शब्दात थोडक्यात टिपा लिहा : [10]
(अ) वराहमिहीर
(ब) सवाई जयसिंग
(क) हरित क्रांती
(ड) भारतातील आण्विक संशोधन.

Total No. of Questions—5]

[Total No. of Printed Pages—3

Seat No.	
---------------------	--

[5405]-3001

M.A. (Part II) (III Semester) EXAMINATION, 2018

HISTORY

(Core Paper VII)

Ancient and Medieval Civilization of the World

(2013 PATTERN)

Time : Three Hours

Maximum Marks : 50

- N.B. :—** (i) *All questions are compulsory.*
(ii) *All questions are carry equal marks.*

1. Attempt any *one* of the following questions in **300** words : [10]
  - (a) Explain the nature of socio-economic and religious life in ancient civilization of China.
  - (b) Review the literature in ancient Indian civilization.

2. Attempt any *one* of the following questions in **300** words : [10]
  - (a) Explain the nature of society and economy in classical civilization of Greece.
  - (b) Mention the salient features of classical civilization of Rome.

3. Attempt any *one* of the following questions in **300** words : [10]
  - (a) Explain the nature of socio-economic and religious life in ancient Egyptian Civilization.
  - (b) Examine the revival of trade and its impact in medieval age.

P.T.O.

4. Attempt any *one* of the following questions in **300** words : [10]
(a) Explain the salient features of Fedual system in medieval west.
(b) Give an account of the rise of Nation-State in France.
5. Write short notes on any *two* of the following in **100** words each : [10]
(a) Civilization
(b) Arabian Culture
(c) Dark Age
(d) Crusades.

(मराठी रूपांतर)

वेळ : तीन तास

एकूण गुण : 50

सूचना :— (i) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.
(ii) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.

1. खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर **300** शब्दांत लिहा : [10]
(अ) प्राचीन चिनी संस्कृतीमधील सामाजिक-आर्थिक आणि धार्मिक जीवनाचे स्वरूप स्पष्ट करा.
(ब) प्राचीन भारतीय संस्कृतीमधील साहित्याचा आढावा घ्या.
2. खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर **300** शब्दांत लिहा : [10]
(अ) अभिजात ग्रीक संस्कृतीमधील समाज आणि अर्थव्यवस्थेचे स्वरूप स्पष्ट करा.
(ब) अभिजात रोमन संस्कृतीची ठळक वैशिष्ट्ये नमूद करा.
3. खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर **300** शब्दांत लिहा : [10]
(अ) प्राचीन इजिप्त संस्कृतीमधील सामाजिक-आर्थिक आणि धार्मिक जीवनाचे स्वरूप स्पष्ट करा.
(ब) मध्ययुगीन व्यापाराचे पुनरुज्जीवन आणि त्याच्या परिणामांचे परीक्षण करा.

4. खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 300 शब्दात लिहा : [10]
(अ) मध्ययुगीन पाश्चिमात्य जगातील सामंतशाही व्यवस्थेची ठळक वैशिष्ट्ये स्पष्ट करा.
(ब) फ्रान्समधील राष्ट्रराज्याच्या उदयाचा वृत्तांत द्या.
5. खालीलपैकी कोणत्याही दोनवर प्रत्येकी 100 शब्दांत थोडक्यात टिपा लिहा : [10]
(अ) संस्कृती
(ब) अरब संस्कृती
(क) अंधारयुग
(ड) धर्मयुद्ध.

munotes.in

Total No. of Questions—5]

[Total No. of Printed Pages—3

Seat No.	
---------------------	--

[5405]-3002

M.A. (Part-II) (III Semester) EXAMINATION, 2018

HISTORY

(Paper-8 : Debates in Indian History)

(2013 PATTERN)

Time : 3 Hours

Maximum Marks : 50

N.B. :— (i) *All* questions are compulsory.
(ii) *All* questions carry equal marks.

1. Answer any *one* of the following questions in about **300** words : [10]
  - (a) Discuss the various aspects of Aryan debates.
  - (b) Examine the state formation of Mauryas.
2. Answer any *one* of the following questions in **300** words : [10]
  - (a) Explain the Patrimonial-Bureaucratic state in Mughal period.
  - (b) What is segmentary state ? Explain it.
3. Answer any *one* of the following questions in **300** words. [10]
  - (a) Explain the socio-economic factors of urbanization.
  - (b) Discuss 'Feudalism Debate'.
4. Answer any *one* of the following questions in **300** words : [10]
  - (a) Explain the contribution of orientalist scholars to the History.
  - (b) Discuss the 18th century debates with special reference to the concept of the 'Dark Age'.

P.T.O.

5. Write short notes on any *two* of the following in about **100** words each : [10]

- (a) Mahajanpadas
- (b) Theocratic state
- (c) Urban Decay
- (d) Orientalism

(मराठी रूपांतर)

वेळ : तीन तास

एकूण गुण : 50

सूचना :— (i) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.
(ii) सर्व प्रश्नांचे समान गुण आहेत.

1. खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 300 शब्दात लिहा : [10]
(अ) आर्याविषयी असणाऱ्या प्रवादांच्या निरनिराळ्या बाजूंची चर्चा करा.
(ब) मौर्यांच्या राज्य निर्मितीचे परीक्षण करा.
2. खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे 300 शब्दात उत्तर लिहा : [10]
(अ) मुघलकालीन पितृसत्ताक प्रशासकीय राजसत्ता स्पष्ट करा.
(ब) विभाजीत राज्य म्हणजे काय ? स्पष्ट करा.
3. खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे 300 उत्तर शब्दात लिहा : [10]
(अ) शहरीकरणाचे सामाजिक-आर्थिक घटक स्पष्ट करा.
(ब) 'सामंतशाही विवाद' चर्चा करा.
4. खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 300 शब्दात लिहा : [10]
(अ) पौरवात्यवादी विद्वानांचे इतिहासात असलेले योगदान स्पष्ट करा.
(ब) 'अंधारयुग' या संकल्पनेच्या विशेष संदर्भात 18व्या शतकातील प्रवादांची चर्चा करा.

5. खालीलपैकी कोणत्याही दोन टिपा प्रत्येकी 100 शब्दात लिहा : [10]

- (अ) महाजनपद
- (ब) धर्माधिष्ठीत राज्य
- (क) शहरांचा न्हास
- (ड) पौरवात्यवाद

munotes.in

Total No. of Questions—5]

[Total No. of Printed Pages—3

Seat No.	
-------------	--

[5405]-3003

M.A. (Part-II) (Third Semester) EXAMINATION, 2018

HISTORY

[Core Paper-9 : Economic History of Modern India]

(2013 PATTERN)

Time : Three Hours

Maximum Marks : 50

N.B. :— (i) *All* questions are compulsory.

(ii) *All* questions carry equal marks.

1. Attempt any *one* of the following questions in **300** words : [10]

(i) Critically examine the exploitative nature of the colonial rule with reference to financial imperialism phase.

(ii) Evaluate the process of commercialization of Agriculture with its effects.

2. Attempt any *one* of the following questions in **300** words : [10]

(i) Review the development of Mining Industry during the colonial rule.

(ii) 'Railways are introduced in India to cater the colonial interests.' Discuss.

P.T.O.

3. Attempt any *one* of the following questions in **300** words : [10]
- (i) Explain the Labour issues during the first half of the 20th Century India.
- (ii) Evaluate the British Policy of Foreign Trade of India.
4. Attempt any *one* of the following questions in **300** words : [10]
- (i) Review the Fiscal Policy of the Colonial Government in Modern India.
- (ii) Examine the development of Banking Sector during the 20th century under the colonial rule.
5. Write short notes on any *two* of the following in **100** words each : [10]
- (i) Mercantilist phase
- (ii) De-industrialization
- (iii) Railways
- (iv) RBI.

(मराठी रूपांतर)

वेळ : तीन तास

एकूण गुण : 50

सूचना :— (i) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.

(ii) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.

1. खालीलपैकी कोणत्याही **एका** प्रश्नाचे उत्तर **300** शब्दात लिहा : [10]
- (i) वित्तीय साम्राज्यवादी धोरणाच्या संदर्भात वसाहतिक शासनाच्या शोषणात्मक स्वरूपाचे टीकात्मक परीक्षण करा.
- (ii) शेतीच्या व्यापारीकरण प्रक्रियेचे तिच्या परिणामांसह मूल्यमापन करा.

2. खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 300 शब्दात लिहा : [10]
- (i) वसाहतिक शासन काळातील खाण उद्योगाच्या विकासाचा आढावा घ्या.
- (ii) 'वसाहतिक हितसंबंध जोपासण्यासाठी भारतात रेल्वे सुरू करण्यात आली'. चर्चा करा.
3. खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 300 शब्दात लिहा : [10]
- (i) विसाव्या शतकाच्या पूर्वार्धात भारतातील कामगारांच्या प्रश्नांचे विवेचन करा.
- (ii) भारतातील ब्रिटिशांच्या परकीय व्यापारविषयक धोरणाचे मूल्यमापन करा.
4. खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 300 शब्दात लिहा : [10]
- (i) आधुनिक भारतातील वसाहतिक शासनाच्या वित्तीय धोरणाचा आढावा घ्या.
- (ii) विसाव्या शतकातील वसाहतिक शासन काळातील बँकिंग क्षेत्राच्या विकासाचे परीक्षण करा.
5. खालीलपैकी कोणत्याही दोनवर प्रत्येकी 100 शब्दात टिपा लिहा : [10]
- (i) व्यापारी अवस्था
- (ii) अनुद्योगीकरण
- (iii) रेल्वे
- (iv) भारतीय रिझर्व्ह बँक.

Total No. of Questions—5]

[Total No. of Printed Pages—3

Seat No.	
---------------------	--

[5405]-3004

M.A. (Part II) (Third Semester) EXAMINATION, 2018

HISTORY

Optional Paper-XIII

(Maharashtra in the 19th Century)

(2013 PATTERN)

Time : Three Hours

Maximum Marks : 50

N.B. :— (i) *All questions are compulsory.*

(ii) *All questions carry equal marks.*

1. Attempt any *one* of the following questions in **300** words : [10]
  - (a) Review the social-background of Maharashtra in 19th Century.
  - (b) Explain the salient features of the British revenue system in Maharashtra.
2. Attempt any *one* of the following questions in **300** words : [10]
  - (a) Evaluate the contribution of intellectual in social awareness.
  - (b) Explain the role played by Satyashodhak Samaj in transformation.
3. Attempt any *one* of the following questions in **300** words : [10]
  - (a) Discuss the nature and impact of caste-class consciousness.
  - (b) Examine the contribution of Bombay Association in political awareness.

P.T.O.

4. Attempt any *one* of the following questions in **300** words : [10]
- (a) Explain the consequences of the rise of the middle class in Maharashtra.
- (b) Trace the salient features of Commercialisation of Agriculture.
5. Write short notes on any *two* in **100** words each : [10]
- (a) Ryotwari system
- (b) Parmhans Mandali
- (c) Deccan Riots
- (d) Mill Hands Association.

(मराठी रूपांतर)

वेळ : तीन तास

एकूण गुण : 50

सूचना :— (i) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.
(ii) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.

1. खालीलपैकी कोणत्याही **एका** प्रश्नाचे उत्तर **300** शब्दांत लिहा : [10]
- (अ) 19व्या शतकातील महाराष्ट्राच्या सामाजिक पार्श्वभूमीचा आढावा घ्या.
- (ब) महाराष्ट्रातील ब्रिटिश महसूल व्यवस्थेची ठळक वैशिष्ट्ये स्पष्ट करा.
2. खालीलपैकी कोणत्याही **एका** प्रश्नाचे उत्तरे **300** शब्दांत लिहा : [10]
- (अ) समाज जागृतीतील बुद्धीवंतांच्या योगदानाचे मुल्यमापन करा.
- (ब) समाजपरिवर्तनातील सत्यशोधक समाजाने बजावलेली भूमिका स्पष्ट करा.
3. खालीलपैकी कोणत्याही **एका** प्रश्नाचे उत्तर **300** शब्दांत लिहा : [10]
- (अ) जात-वर्ग जाणीवेच्या स्वरूप व परीणामांची चर्चा करा.
- (ब) राजकीय जागृतीत बॉम्बे असोशिएशनने दिलेल्या योगदानाचे परीक्षण करा.

4. खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 300 शब्दांत लिहा : [10]
(अ) महाराष्ट्रातील मध्यमवर्गाच्या उदयाचे परीणाम स्पष्ट करा.
(ब) शेतीच्या व्यापारीकरणाच्या ठळक वैशिष्ट्यांचा मागोवा घ्या.
5. खालीलपैकी कोणत्याही दोन टिपा प्रत्येकी 100 शब्दांत लिहा : [10]
(अ) रयतवारी पद्धती
(ब) परमहंस मंडळी
(क) दख्खन दंगे
(ड) मिल हण्ड्स असोशिएशन

Total No. of Questions—5]

[Total No. of Printed Pages—3

Seat No.	
---------------------	--

[5405]-3005

M.A. (Part II) (III Semester) EXAMINATION, 2018

HISTORY

Optional Paper 14

[British Administrative Policies in India, 1765-1892]

(2013 PATTERN)

Time : Three Hours

Maximum Marks : 50

N.B. :— (i) *All* questions are compulsory.

(ii) *All* questions carry equal marks.

1. Attempt any *one* of the following questions in **300** words : [10]
  - (a) Discuss the ideological influences on early British Administrative Policy with special reference to 'Utilitarianism'.
  - (b) Examine the Charter Act of 1813.

2. Attempt any *one* of the following questions in **300** words : [10]
  - (a) Review the emergence of Judiciary system under the East India Company.
  - (b) Examine the Permanent Settlement in Bengal.

3. Attempt any *one* of the following questions in **300** words : [10]
  - (a) Evaluate the Social Policy of the British Government during the 19th Century.
  - (b) Examine the Wood's Dispatch and its impact.

P.T.O.

4. Attempt any *one* of the following questions in **300** words : [10]
(a) Review the development of Press during the 19th Century under the British Government.
(b) Examine the Indian Council Act of 1892.
5. Write short notes on any *two* of the following in **100** words each : [10]
(a) Hunter Commission
(b) Strachey Commission
(c) Doctrine of Lapse
(d) Queen's Proclamation.

(मराठी रूपांतर)

वेळ : तीन तास

एकूण गुण : 50

सूचना :— (i) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे.
(ii) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.

1. खालीलपैकी कोणत्याही **एका** प्रश्नाचे उत्तर **300** शब्दांत लिहा : [10]
(अ) 'उपयुक्ततावादाच्या' विशेष संदर्भात ब्रिटीशांच्या प्रशासकीय धोरणावरील वैचारिक प्रभावाची चर्चा करा.
(ब) 1813च्या सनदी कायद्याचे परीक्षण करा.
2. खालीलपैकी कोणत्याही **एका** प्रश्नाचे उत्तर **300** शब्दांत लिहा : [10]
(अ) ईस्ट इंडिया कंपनीच्या काळातील न्यायव्यवस्थेच्या उदयाचा आढावा घ्या.
(ब) बंगालमधील कायमधारा पद्धतीचे परीक्षण करा.
3. खालीलपैकी कोणत्याही **एका** प्रश्नाचे उत्तर **300** शब्दांत लिहा : [10]
(अ) एकोणिसाव्या शतकातील ब्रिटीश शासनाच्या सामाजिक धोरणाचे मूल्यमापन करा.
(ब) वुडचा खलिता आणि त्याचा प्रभाव यांचे परीक्षण करा.

4. खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 300 शब्दांत लिहा : [10]
(अ) एकोणिसाव्या शतकातील ब्रिटीश शासनकाळातील वृत्तपत्रांच्या विकासाचा आढावा घ्या.
(ब) 1892 च्या 'इंडियन कौन्सिल अॅक्ट' चे परीक्षण करा.
5. खालीलपैकी कोणत्याही दोन टीपा प्रत्येकी 100 शब्दांत लिहा : [10]
(अ) हंटर कमीशन (आयोग)
(ब) स्ट्रॅची कमीशन (आयोग)
(क) खालसा धोरण
(ड) राणीचा जाहीरनामा.

munotes.in

Total No. of Questions—5]

[Total No. of Printed Pages—3

Seat No.	
---------------------	--

[5405]-3006

M.A. (Part II) (Third Semester) EXAMINATION, 2018

HISTORY

Optional Paper XV

(Gender and Indian History)

(2013 PATTERN)

Time : Three Hours

Maximum Marks : 50

N.B. :— (i) *All questions are compulsory.*

(ii) *All questions carry equal marks.*

1. Attempt any *one* of the following questions in **300** words : [10]
  - (a) Explain the concept of feminism and patriarchy.
  - (b) Review the contribution of Kumkum Roy to the Feminist Historiography.

2. Attempt any *one* of the following questions in **300** words : [10]
  - (a) Examine the liberal approach of Feminism.
  - (b) Discuss the impact of caste system on women in India.

3. Attempt any *one* of the following questions in **300** words : [10]
  - (a) Assess the position of women in Indian Philosophy.
  - (b) Examine the conditions of Medieval Hindu Women.

P.T.O.

4. Attempt any *one* of the following questions in **300** words : [10]
(a) Review the position of women in the Buddhism.
(b) Critically examine the feminist movements during the 20th Century India.
5. Write short notes on any *two* of the following : [10]
(a) Betty Friedan
(b) Tanika Sarkar
(c) Dalit Women
(d) Tarabai Shinde

(मराठी रूपांतर)

वेळ : तीन तास

एकूण गुण : 50

सूचना :— (i) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
(ii) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.

1. खालीलपैकी कोणत्याही **एका** प्रश्नाचे उत्तर **300** शब्दात लिहा : [10]
(अ) स्त्रीवाद आणि पुरुषसत्ता या संकल्पनांचे सविस्तर विवेचन करा.
(ब) स्त्रीवादी इतिहासलेखनातील कुमकुम रॉय यांच्या योगदानाचा आढावा घ्या.
2. खालीलपैकी कोणत्याही **एका** प्रश्नाचे उत्तर **300** शब्दात लिहा : [10]
(अ) स्त्रीवादाच्या उदारमतवादी प्रवाहाचे परीक्षण करा.
(ब) भारतीय स्त्रियांवरील जातिव्यवस्थेच्या प्रभावाची चर्चा करा.
3. खालीलपैकी कोणत्याही **एका** प्रश्नाचे उत्तर **300** शब्दात लिहा : [10]
(अ) भारतीय तत्वज्ञानातील स्त्रियांच्या स्थापनाचे मूल्यांकन करा.
(ब) मध्ययुगीन हिंदू स्त्रियांच्या परिस्थितीचे परीक्षण करा.

4. खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 300 शब्दात लिहा : [10]
(अ) बौद्धवादातील स्त्रियांच्या स्थानाचे विवेचन करा.
(ब) 20व्या शतकातील भारतातील स्त्रीवादी चळवळीचे टीकात्मक परीक्षण करा.
5. खालीलपैकी कोणत्याही दोनवर 100 शब्दात टीपा लिहा : [10]
(अ) बेटी फ्रिडन
(ब) तनिका सरकार
(क) दलित स्त्री
(ड) ताराबाई शिंदे

munotes.in

Total No. of Questions—5]

[Total No. of Printed Pages—3

Seat No.	
---------------------	--

[5405]-3007

M.A. (Part II) (III Semester) EXAMINATION, 2018

HISTORY

Optional Paper I

(East Asia : China : 1900-2000)

(2013 PATTERN)

Time : Three Hours

Maximum Marks : 50

N.B. :— (i) *All* questions are compulsory.

(ii) *All* questions carry equal marks.

1. Attempt any *one* of the following questions in **300** words : [10]
  - (a) Review the political and economical background of China during the 19th Century.
  - (b) Discuss the Chinese Revolution in 1911.
2. Attempt any *one* of the following questions in **300** words : [10]
  - (a) Discuss salient features of Hunan Thesis.
  - (b) Give an account of proletarian Revolution in China.
3. Attempt any *one* of the following questions in **300** words : [10]
  - (a) Examine the relations between China and U.S.A. after communist Revolution.
  - (b) Explain the modernization of China with reference to Agriculture.

P.T.O.

4. Attempt any *one* of the following questions in **300** words : [10]
(a) Examine the modernization of Chinese Military.
(b) Discuss Pro-democracy Movements in China.
5. Write short notes on any *two* in **100** words each : [10]
(a) Impact of Western Education in China
(b) Dr. Sun-Yet-Sen
(c) India-China War, 1962
(d) 'Great Leap Forward' of China.

(मराठी रूपांतर)

वेळ : तीन तास

एकूण गुण : 50

सूचना :— (i) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.
(ii) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.

1. खालीलपैकी कोणत्याही **एका** प्रश्नाचे उत्तर **300** शब्दात लिहा : [10]
(अ) 19व्या शतकातील चीनच्या राजकीय आणि आर्थिक पार्श्वभूमीचा आढावा घ्या.
(ब) 1911 मधील चीनच्या राज्यक्रांतीची चर्चा करा.
2. खालीलपैकी कोणत्याही **एका** प्रश्नाचे उत्तर **300** शब्दात लिहा : [10]
(अ) हूनान प्रबंधाच्या ठळक वैशिष्ट्यांची चर्चा करा.
(ब) चीन मधील प्रोलेटेरियन संस्कृतीच्या वृत्तांत घ्या.
3. खालीलपैकी कोणत्याही **एका** प्रश्नाचे उत्तर **300** शब्दात लिहा : [10]
(अ) कम्युनिस्ट क्रांतीनंतरचे चीन व अमेरिका यांच्यातील संबंधाचे परीक्षण करा.
(ब) शेतीच्या संदर्भात चीनचे आधुनिकीकरण स्पष्ट करा.

4. खालीलपैकी कोणत्याही **एका** प्रश्नाचे उत्तर **300** शब्दात लिहा : [10]
(अ) चीनच्या लष्करी आधुनिकीकरणाचे परीक्षण करा.
(ब) चीनमधील लोकशाहीवादी चळवळीची चर्चा करा.
5. खालीलपैकी कोणत्याही **दोन**वर संक्षिप्त टिपा प्रत्येकी **100** शब्दात लिहा : [10]
(अ) चीन मधील पाश्चिमात्य शिक्षणाचा प्रभाव
(ब) डॉ. सन-यत-सेन
(क) भारत-चीन युद्ध, 1962
(ड) चीनची 'भविष्याकडे मोठी झेप'.

Total No. of Questions—5]

[Total No. of Printed Pages—3

Seat No.	
---------------------	--

[5405]-3008

M.A. (Part II) (III Semester) EXAMINATION, 2018

HISTORY

(Optional Paper-17)

HS-17 : Archival Studies

(2013 PATTERN)

Time : Three Hours

Maximum Marks : 50

N.B. :— (i) *All* questions are compulsory.
(ii) *All* questions carry equal marks.

1. Answer any *one* of the following questions in **300** words : [10]
  - (a) Define the term 'Archives' and discuss its main characteristics.
  - (b) Assess the role of Industrial Archives in the historiography.
2. Answer any *one* of the following questions in **300** words : [10]
  - (a) Explain the importance of Religious Archives in the historiography.
  - (b) Explain the importance of Library in the historiography.
3. Answer any *one* of the following questions in **300** words : [10]
  - (a) Review the origin and development of archives in Europe.
  - (b) Review the origin and development of archives in India.
4. Answer any *one* of the following questions in **300** words : [10]
  - (a) Explain the importance of clay tablets and stone inscriptions in the study of history.
  - (b) Discuss the importance of Seals and Coins in the writing of history.

P.T.O.

5. Write any *two* short notes of the following in **100** words each : [10]

- (a) Family Archives
- (b) Art Galleries
- (c) Audio-Visual Records
- (d) Microfiche.

(मराठी रूपांतर)

वेळ : तीन तास

एकूण गुण : 50

सूचना :— (i) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.

(ii) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.

1. खालीलपैकी कोणत्याही **एका** प्रश्नाचे उत्तर **300** शब्दात लिहा : [10]
  - (अ) पुराभिलेखागाराची व्याख्या सांगून तिच्या वैशिष्ट्यांची चर्चा करा.
  - (ब) इतिहास लेखनातील औद्योगिक पुराभिलेखागारांच्या भूमिकेचे परीक्षण करा.
2. खालीलपैकी कोणत्याही **एका** प्रश्नाचे उत्तर **300** शब्दात लिहा : [10]
  - (अ) इतिहास लेखनातील धार्मिक पुराभिलेखागारांचे महत्व स्पष्ट करा.
  - (ब) इतिहासाच्या अभ्यासातील ग्रंथालयांच्या भूमिकेचे परीक्षण करा.
3. खालीलपैकी कोणत्याही **एका** प्रश्नाचे उत्तर **300** शब्दात लिहा : [10]
  - (अ) युरोपमधील पुराभिलेखागाराचे उगम आणि विकासाचा आढावा घ्या.
  - (ब) भारतामधील पुराभिलेखागाराचे उगम आणि विकासाचा आढावा घ्या.
4. खालीलपैकी कोणत्याही **एका** प्रश्नाचे उत्तर **300** शब्दात लिहा : [10]
  - (अ) इतिहासाच्या अभ्यासातील मृदालेख आणि शिलालेखांचे महत्व स्पष्ट करा.
  - (ब) इतिहास लेखनातील मुद्रा आणि नाणी यांच्या उपयुक्ततेची चर्चा करा.

5. खालीलपैकी कोणत्याही दोनवर प्रत्येकी 100 शब्दात संक्षिप्त टिपा लिहा : [10]

- (अ) कुटुंब पुराभिलेखागार
- (ब) कलादालने
- (क) दृकश्राव्य नोंद (रेकॉर्ड)
- (ड) सूक्ष्मपत्र पृष्ठ.

munotes.in

Total No. of Questions—5]

[Total No. of Printed Pages—3

Seat No.	
---------------------	--

[5405]-3009

M.A. (Part II) (III Semester) EXAMINATION, 2018

HISTORY

(Optional Paper-18)

HS-18 : Maritime History of India (800 A.D. to 1800 A.D.)

(2013 PATTERN)

Time : Three Hours

Maximum Marks : 50

N.B. :— (i) *All* questions are compulsory.
(ii) *All* questions carry equal marks.

1. Answer any *one* of the following questions in **300** words : [10]
  - (a) Discuss the contribution of K.N. Chaudhari in Maritime History.
  - (b) Explain the nature of India's early Maritime connection to South East Asia.
2. Answer any *one* of the following questions in **300** words : [10]
  - (a) Discuss the Chola's naval expeditions in detail.
  - (b) Discuss relations between India and Africa with reference to trade.
3. Answer any *one* of the following questions in **300** words : [10]
  - (a) Review trade and trade routes between the west coast of India and Parsian Gulf.
  - (b) Examine the Portuguese control over the west coast of India.
4. Attempt any *one* of the following questions in **300** words : [10]
  - (a) Review Martand Varm's control over the seas.
  - (b) Discuss the development of technology of the maritime world in India with reference to map.

P.T.O.

5. Write any *two* short notes in **100** words each : [10]
- (a) Ashin Das Gupta
(b) Relation between Chola and Srivijaya
(c) India and South east
(d) Navy of Zamorian.

(मराठी रूपांतर)

वेळ : तीन तास

एकूण गुण : 50

सूचना :— (i) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.

(ii) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

1. खालीलपैकी कोणत्याही **एका** प्रश्नाचे उत्तर **300** शब्दात लिहा : [10]
(अ) के.एन. चौधरी यांच्या सामुद्रिक इतिहासलेखनातील योगदानाची चर्चा करा.
(ब) भारताचे आग्नेय आशिया बरोबर असलेल्या प्रारंभिक व्यापारी संबंधाचे स्वरूप स्पष्ट करा.
2. खालीलपैकी कोणत्याही **एका** प्रश्नाचे उत्तर **300** शब्दात लिहा : [10]
(अ) चोलांच्या सामुद्रिक मोहिमांची सविस्तर चर्चा करा.
(ब) भारत आणि आफ्रिका यांच्यामधील व्यापारी संबंधाची चर्चा करा.
3. खालीलपैकी कोणत्याही **एका** प्रश्नाचे उत्तर **300** शब्दात लिहा : [10]
(अ) भारत आणि पर्शियन आखात यांच्यामधील व्यापारी संबंधाची चर्चा करा.
(ब) भारताच्या पश्चिम सागरी किनाऱ्यावरील पोर्तुगिजांच्या वर्चस्वाचे परिक्षण करा.
4. खालीलपैकी कोणत्याही **एका** प्रश्नाचे उत्तर **300** शब्दात लिहा : [10]
(अ) मार्तंड वर्माच्या सामुद्रिक वर्चस्वाचा आढावा घ्या.
(ब) भारताच्या सामुद्रिक विश्वातील नकाशांच्या संदर्भातील तंत्रज्ञानाच्या विकासाची चर्चा करा.

5. खालीलपैकी कोणत्याही दोन टिपा प्रत्येकी 100 शब्दात लिहा : [10]
- (अ) अशिनदास गुप्ता
  - (ब) श्रीविजय आणि चोळमधील संबंध
  - (क) भारत आणि आग्नेय आशिया
  - (ड) झामोरियन चे आरमार.

munotes.in

Total No. of Questions—5]

[Total No. of Printed Pages—3

Seat No.	
-------------	--

[5405]-4001

M.A. (Part-II) (Fourth Semester) EXAMINATION, 2018

HISTORY

Core Paper-10

[History of Modern India (1857-1971)]

(2013 PATTERN)

Time : Three Hours

Maximum Marks : 50

N.B. :— (i) *All* questions are compulsory.

(ii) *All* questions carry equal marks.

1. Attempt any *one* of the following questions in **300** words : [10]

(i) Examine the Peasant movements upto 1920.

(ii) Review the Civil Disobedience Movement in detail.

2. Attempt any *one* of the following questions in **300** words : [10]

(i) Discuss the political development after 1940 towards the transfer of power.

(ii) Discuss the Kashmir Issue upto its merger in the Union of India.

P.T.O.

3. Attempt any *one* of the following questions in **300** words : [10]
- (i) Evaluate the contribution of Indian Constitution to the establishment of Democracy in India.
- (ii) Evaluate the achievements of first five year plan.
4. Attempt any *one* of the following questions in **300** words : [10]
- (i) Discuss the relation between India and Pakistan upto 1971.
- (ii) Review the India-China War of 1962 in detail.
5. Write short notes on any *two* of the following in **100** words each : [10]
- (i) Communalism
- (ii) Yugantar Samiti
- (iii) Women's Issues
- (iv) Quit India Movement.

(मराठी रूपांतर)

वेळ : तीन तास

एकूण गुण : 50

सूचना :— (i) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.

(ii) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.

1. खालीलपैकी कोणत्याही **एका** प्रश्नाचे उत्तर **300** शब्दात लिहा : [10]

(i) 1920 पर्यंतच्या शेतकरी चळवळीचे परीक्षण करा.

(ii) सविनय कायदेभंग चळवळीचा सविस्तर आढावा घ्या.

2. खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 300 शब्दात लिहा : [10]
- (i) 1940 नंतरच्या सत्तांतराकडील राजकीय वाटचालीची चर्चा करा.
- (ii) भारतीय संघराज्यातील कश्मिरच्या विलीनीकरणापर्यंतच्या कश्मिर प्रश्नाची चर्चा करा.
3. खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 300 शब्दात लिहा : [10]
- (i) भारतामध्ये लोकशाहीच्या स्थापनेतील भारतीय संविधानाच्या योगदानाचे मूल्यमापन करा.
- (ii) पहिल्या पंचवार्षिक योजनेचे मूल्यमापन करा.
4. खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 300 शब्दात लिहा : [10]
- (i) 1971 पर्यंतच्या भारत आणि पाकिस्तान यांच्यातील परस्पर संबंधांची चर्चा करा.
- (ii) 1962 च्या भारत-चीन युद्धाचा सविस्तर आढावा घ्या.
5. खालीलपैकी कोणत्याही दोनवर प्रत्येकी 100 शब्दांत टीपा लिहा : [10]
- (i) जमातवाद
- (ii) युगांतर समिती
- (iii) स्त्रियांचे प्रश्न
- (iv) छोडो भारत चळवळ.

Total No. of Questions—5]

[Total No. of Printed Pages—3

Seat No.	
-------------	--

[5405]-4002

M.A. (Part-II) (IV Sem.) EXAMINATION, 2018

HISTORY

(Core Paper-11)

(Intellectual History of the Modern West)

(2013 PATTERN)

Time : Three Hours

Maximum Marks : 50

N.B. :— (i) *All* questions are compulsory.
(ii) *All* questions carry equal marks.

1. Attempt any *one* of the following questions in **300** words : [10]
  - (1) Examine the nature and contribution of Renaissance.
  - (2) Review the background and nature of Reformation.
2. Attempt any *one* of the following questions in **300** words : [10]
  - (1) Discuss the revolution in scientific thinking and its impact on society with reference to Copernican revolution.
  - (2) Explain the nature and impact of intellectual revolution in the 17th century.
3. Attempt any *one* of the following questions in **300** words : [10]
  - (1) Explain the nature of the Enlightenment.
  - (2) Examine the impact of Darwinism on Society.
4. Attempt any *one* of the following questions in **300** words : [10]
  - (1) Discuss the salient features of Democracy.
  - (2) Examine the impact of Totalitarianism.

P.T.O.

5. Write short notes on any *two* of the following in **100** words each : [10]

- (1) Background of Renaissance
- (2) Newtonian Revolution
- (3) Capitalism
- (4) Liberalism.

(मराठी रूपांतर)

वेळ : तीन तास

एकूण गुण : 50

सूचना :— (i) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहेत.

(ii) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.

1. खालीलपैकी कोणत्याही **एका** प्रश्नाचे उत्तर **300** शब्दांत लिहा : [10]

- (1) पुनरुज्जीवनाच्या चळवळीचे स्वरूप आणि योगदान यांचे परीक्षण करा.
- (2) सुधारणा चळवळीची पार्श्वभूमी आणि स्वरूप यांचा आढावा घ्या.

2. खालीलपैकी कोणत्याही **एका** प्रश्नाचे उत्तर **300** शब्दात लिहा : [10]

- (1) कोपरनिकस क्रांतीच्या संदर्भात वैज्ञानिक क्षेत्रातील वैचारिक क्रांती आणि तिचा समाजावरील प्रभाव यांची चर्चा करा.
- (2) 17व्या शतकातील बुद्धीवादी क्रांतीचे स्वरूप आणि प्रभाव स्पष्ट करा.

3. खालीलपैकी कोणत्याही **एका** प्रश्नाचे उत्तर **300** शब्दात लिहा : [10]

- (1) प्रबोधनाचे स्वरूप स्पष्ट करा.
- (2) डार्विनिवादाच्या समाजावरील प्रभावाचे परीक्षण करा.

4. खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 300 शब्दांत लिहा : [10]
- (1) लोकशाहीच्या ठळक वैशिष्ट्यांची चर्चा करा.
  - (2) सर्वकषवादाच्या प्रभावाचे परीक्षण करा.
5. खालीलपैकी कोणत्याही दोनवर 100 शब्दांत थोडक्यात टीपा लिहा : [10]
- (1) पुनरुज्जीवन चळवळीची पार्श्वभूमी
  - (2) न्यूटनची क्रांती
  - (3) भांडवलशाही
  - (4) उदारमतवाद.

Total No. of Questions—5]

[Total No. of Printed Pages—3

Seat No.	
-------------	--

[5405]-4003

M.A. (Part II) (IV Semester) EXAMINATION, 2018

HISTORY

Core Paper-12

World After World War II (1945-2000)

(2013 PATTERN)

Time : Three Hours

Maximum Marks : 50

N.B. :- (i) *All questions are compulsory.*
(ii) *All questions carry equal marks.*

1. Answer any *one* of the following questions in **300** words : [10]
  - (1) Discuss the nature of cold war with reference to Berlin Crisis of 1948.
  - (2) Examine the developments of cold war with reference to NATO and Warsaw Pact.
2. Answer any *one* of the following questions in **300** words : [10]
  - (1) Evaluate the contribution of Non-Aligned Movement after World War II.
  - (2) Review the origin and impact of Palestine Issue.
3. Answer any *one* of the following questions in **300** words : [10]
  - (1) Examine the causes and consequences of Vietnam War.
  - (2) Discuss the process of Reunification of Germany and its impact.

P.T.O.

4. Attempt any *one* of the following questions in **300** words : [10]
- (1) Evaluate the achievements of Gorbachev with reference to the disintegration of U.S.S.R.
  - (2) Examine the impact of Globalization with reference to European Union.
5. Write short notes on any *two* of the following in **100** words each : [10]
- (1) Cuban Crisis
  - (2) Warsaw Pact
  - (3) Kuwait-Iraq War
  - (4) BRIC.

(मराठी रूपांतर)

वेळ : तीन तास

एकूण गुण : 50

सूचना :— (i) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.

(ii) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.

1. खालीलपैकी कोणत्याही **एका** प्रश्नाचे उत्तर **300** शब्दांत लिहा : [10]
  - (1) 1948च्या बर्लिन प्रश्नाच्या संदर्भात शीत युद्धाच्या स्वरूपाची चर्चा करा.
  - (2) नाटो आणि वॉर्सा कराराच्या संदर्भात शितयुद्धाच्या वाटचालीचे परीक्षण करा.
2. खालीलपैकी कोणत्याही **एका** प्रश्नाचे उत्तर **300** शब्दांत लिहा : [10]
  - (1) दुसऱ्या महायुद्धानंतरच्या अलिप्त राष्ट्र चळवळीचे मूल्यमापन करा.
  - (2) पॅलेस्टाईन प्रश्नाचा उदय आणि प्रभावाचा आढावा घ्या.
3. खालीलपैकी कोणत्याही **एका** प्रश्नाचे उत्तर **300** शब्दांत लिहा : [10]
  - (1) व्हिएतनाम युद्धाची कारणे आणि परिणाम यांचे परीक्षण करा.
  - (2) जर्मनीच्या पुर्नएकीकरणाची प्रक्रिया आणि तिचा प्रभाव यांची चर्चा करा.

4. खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 300 शब्दांत लिहा : [10]
- (1) सोव्हिएत रशियाच्या विघटनाच्या संदर्भात गोर्बाचेव्हच्या कामगिरीचे मूल्यमापन करा.
  - (2) युरोपीयन युनियनच्या संदर्भात जागतिकीकरणाच्या प्रभावाचे परीक्षण करा.
5. खालीलपैकी कोणत्याही दोनवर प्रत्येकी 100 शब्दांत टीपा लिहा : [10]
- (1) क्यूबा पेचप्रसंग
  - (2) वॉर्सा करार
  - (3) कुवेत-इराक युद्ध
  - (4) BRIC.

Total No. of Questions—5]

[Total No. of Printed Pages—3

Seat No.	
-------------	--

[5405]-4004

M.A. (Part-II) (Fourth Semester) EXAMINATION, 2018

HISTORY

Optioanl Paper-19

[Maharashtra in the 20th Century]

(2013 PATTERN)

Time : Three Hours

Maximum Marks : 50

N.B. :— (i) *All* questions are compulsory.

(ii) *All* questions carry equal marks.

1. Answer any *one* of the following questions in **300** words : [10]

(i) Examine the impact of Gandhian ideology on Maharashtra with special reference to Civil Disobdience Movement.

(ii) Discuss the Non-Brahmin movement with its impact on society in the 20th Century Maharashtra.

2. Answer any *one* of the following questions in **300** words : [10]

(i) Review the development of Urbanisation in the 20th Century Maharashtra.

(ii) Examine the growth of Cotton Industry in the 20th Century Maharashtra.

P.T.O.

3. Answer any *one* of the following questions in **300** words : [10]
- (i) Discuss various Peasant Movements in the 20th Century Maharashtra.
- (ii) Review the Tribal Movements in the 20th Century Maharashtra.
4. Answer any *one* of the following questions in **300** words : [10]
- (i) Examine the process of Merging Vidarbha into Maharashtra.
- (ii) Discuss the Feminist movement in detail in 20th Century Maharashtra.
5. Write short notes on any *two* of the following in **100** words each : [10]
- (i) Underground Movement
- (ii) Satyagraha at Mahad
- (iii) Sugar Industry
- (iv) Swami Ramanand Teerth

(मराठी रूपांतर)

वेळ : तीन तास

एकूण गुण : 50

सूचना :— (i) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.

(ii) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.

1. खालीलपैकी कोणत्याही **एका** प्रश्नाचे उत्तर **300** शब्दात लिहा : [10]
- (i) सविनय कायदेभंगाच्या चळवळी संदर्भात महाराष्ट्रातील गांधीवादी विचारप्रणालीच्या प्रभावाचे परीक्षण करा.
- (ii) 20व्या शतकातील महाराष्ट्रातील ब्राह्ममणेंतर चळवळीच्या सामाजिक प्रभावाची चर्चा करा.

2. खालीलपैकी कोणत्याही **एका** प्रश्नाचे उत्तर **300** शब्दात लिहा : [10]
- (i) 20व्या शतकातील महाराष्ट्रातील शहरीकरणाच्या विकासाचा आढावा घ्या.
- (ii) 20व्या शतकातील महाराष्ट्रातील कापड उद्योगाच्या विकासाचा आढावा घ्या.
3. खालीलपैकी कोणत्याही **एका** प्रश्नाचे उत्तर **300** शब्दात लिहा : [10]
- (i) 20व्या शतकातील महाराष्ट्रातील विविध शेतकरी चळवळींची चर्चा करा.
- (ii) 20व्या शतकातील महाराष्ट्रातील आदिवासी चळवळीचा आढावा घ्या.
4. खालीलपैकी कोणत्याही **एका** प्रश्नाचे उत्तर **300** शब्दात लिहा : [10]
- (i) विदर्भाच्या महाराष्ट्रातील विलिनीकरणाच्या प्रक्रियेचे परीक्षण करा.
- (ii) 20व्या शतकातील महाराष्ट्रातील स्त्रीवादी चळवळीची चर्चा करा.
5. खालीलपैकी कोणत्याही **दोन** टिपांची उत्तरे प्रत्येकी **100** शब्दात लिहा : [10]
- (i) भूमिगत चळवळ
- (ii) महाडचा सत्याग्रह
- (iii) साखर उद्योग
- (iv) स्वामी रामानंद तीर्थ

Total No. of Questions—5]

[Total No. of Printed Pages—3

Seat No.	
-------------	--

[5405]-4005

M.A. (Part-II) (Fourth Semester) EXAMINATION, 2018

HISTORY

Optional Paper-20

[Socio-Religious Reform Movements in South India]

(2013 PATTERN)

Time : Three Hours

Maximum Marks : 50

N.B. :— (i) *All* questions are compulsory.

(ii) *All* questions carry equal marks.

1. Answer any *one* of the following questions in **300** words : [10]

(i) Explain the nature of Social Reform Movement in 19th Century South India.

(ii) Discuss the Socio-religious Reform Movement of Alluri Sitaramarajulu in Andhra Pradesh.

2. Answer any *one* of the following questions in **300** words : [10]

(i) Explain the nature of Social Legislation in Mysore.

(ii) Discuss the salient features of Non-Brahmin Movement in Tamil Nadu.

P.T.O.

3. Answer any *one* of the following questions in **300** words : [10]
- (i) Estimate the role of Veereslingam Pantalu as a Social Reformer.
- (ii) Evaluate the role of Annadurai in Social Reform Movement in Tamil Nadu.
4. Answer any *one* of the following questions in **300** words : [10]
- (i) Examine the impact of Socio-Religious Movement on South Indian Society.
- (ii) Evaluate the contribution of Justice Party to the Non-Brahmin Movement in South India.
5. Write short notes on any *two* of the following in **100** words each : [10]
- (i) Self-Respect Movement in Tamil Nadu
- (ii) Sri Narayan Movement
- (iii) E.V. Ramaswamy Naicker
- (iv) Teaching of Annadurai.

(मराठी रूपांतर)

वेळ : तीन तास

एकूण गुण : 50

सूचना :— (i) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.

(ii) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.

1. खालीलपैकी कोणत्याही **एका** प्रश्नाचे उत्तर **300** शब्दात लिहा : [10]
- (i) 19व्या शतकातील दक्षिण भारतातील सामाजिक सुधारणा चळवळीचे स्वरूप स्पष्ट करा.
- (ii) अलुरी सीतारामाराजुलु यांच्या आंध्र प्रदेशामधील सामाजिक-धार्मिक सुधारणा चळवळीची चर्चा करा.

2. खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 300 शब्दात लिहा : [10]
- (i) म्हैसूर मधील सामाजिक विधिनियमांचे स्वरूप स्पष्ट करा.
- (ii) तामिळनाडु मधील ब्राह्मणेतर चळवळीच्या ठळक वैशिष्ट्यांची चर्चा करा.
3. खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 300 शब्दात लिहा : [10]
- (i) समाजसुधारक म्हणून वीरेसलिंगम पंतलु यांच्या कार्याचा परामर्श घ्या.
- (ii) तामिळनाडु मधील समाजसुधारणा चळवळीतील अण्णादुराई यांच्या भूमिकेचे मूल्यमापन करा.
4. खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 300 शब्दात लिहा : [10]
- (i) दक्षिण भारतीय समाजावरील सामाजिक-धार्मिक चळवळीच्या प्रभावाचे परीक्षण करा.
- (ii) जस्टीस पार्टीचे दक्षिण भारतातील ब्राह्मणेतर चळवळीमधील योगदानाचे मूल्यमापन करा.
5. खालीलपैकी कोणत्याही दोन टिपा प्रत्येकी 100 शब्दांत लिहा : [10]
- (i) तामिळनाडु मधील आत्मसन्मान चळवळ
- (ii) श्री नारायण चळवळ
- (iii) इ.व्ही. रामास्वामी नायकर
- (iv) अण्णादुराई यांची शिकवण.

Total No. of Questions—5]

[Total No. of Printed Pages—3

Seat No.	
-------------	--

[5405]-4006

M.A. (Fourth Semester) EXAMINATION, 2018

HISTORY

Optional Paper-21

(Urban History)

(2013 PATTERN)

Time : Three Hours

Maximum Marks : 50

N.B. :— (i) *All* questions are compulsory.

(ii) *All* questions carry equal marks.

1. Attempt any *one* of the following questions in **300** words : [10]

(i) Discuss theoretical frameworks of Urban Studies.

(ii) Discuss the debates in Urban Studies.

2. Attempt any *one* of the following questions in **300** words : [10]

(i) Explain the salient features of Administrative towns.

(ii) Discuss the rise and growth of Industrial towns.

P.T.O.

3. Attempt any *one* of the following questions in **300** words : [10]
- (i) Examine the urbanisation during the Mauryan times.
- (ii) Compare the urban patterns between South and North India.
4. Attempt any *one* of the following questions in **300** words : [10]
- (i) Explain the contemporary perspectives of Urban Spaces.
- (ii) Examine the development of New Delhi as a well planned city by the Government.
5. Attempt any *two* short notes in **100** words : [10]
- (i) Urban Studies
- (ii) Military Cities
- (iii) Mughal Gardens
- (iv) Urban Society.

(मराठी रूपांतर)

वेळ : तीन तास

एकूण गुण : 50

सूचना :— (i) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.
(ii) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.

1. खालीलपैकी कोणत्याही **एका** प्रश्नाचे उत्तर **300** शब्दात लिहा : [10]
- (i) नागरी अभ्यासाच्या सैद्धांतिक चौकटीची चर्चा करा.
- (ii) नागरी अभ्यासातील विवादांची चर्चा करा.
2. खालीलपैकी कोणत्याही **एका** प्रश्नाचे उत्तर **300** शब्दात लिहा : [10]
- (i) प्रशासकीय शहरांची ठळक वैशिष्ट्ये स्पष्ट करा.
- (ii) औद्योगिक शहरांच्या उदय आणि विकासाची चर्चा करा.

3. खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 300 शब्दात लिहा : [10]
- (i) मौर्यकालीन नागरीकरणाचे परीक्षण करा.
- (ii) दक्षिण भारत आणि उत्तर भारत या दोहोंमधील नगरांच्या नमुन्यांची तुलना करा.
4. खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 300 शब्दात लिहा : [10]
- (i) नागरी जागे बाबतचे समकालीन दृष्टीकोन स्पष्ट करा.
- (ii) सरकार मार्फत नवी दिल्लीचा विकास एक योजनाबद्ध शहर असा झाला आहे याचे परीक्षण करा.
5. खालीलपैकी कोणत्याही दोनवर 100 शब्दात टिपा लिहा : [10]
- (i) नागरी अभ्यास
- (ii) लष्करी शहरे
- (iii) मुगल बागा
- (iv) नागरी समाज.

Total No. of Questions—5]

[Total No. of Printed Pages—3

Seat No.	
-------------	--

[5405]-4007

M.A. (Part-II) (Fourth Semester) EXAMINATION, 2018

HISTORY

Optional Paper-22

[East Asia : Japan (1853-2000)]

(2013 PATTERN)

Time : Three Hours

Maximum Marks : 50

N.B. :— (i) *All* questions are compulsory.

(ii) *All* questions carry equal marks.

1. Answer any *one* of the following questions in **300** words : [10]

(i) Discuss the modernisation of Japan in detail.

(ii) Discuss the 21 Demands of Japan.

2. Answer any *one* of the following questions in **300** words : [10]

(i) Explain the nature of Constitutionalism in Japan.

(ii) Examine the policies of General Tojo in Japan.

3. Attempt any *one* of the following questions in **300** words : [10]

(i) Explain the causes and consequences of Japanese attack on Pearl Harbour.

P.T.O.

(ii) Evaluate Mac Arthur's achievements in Japan under American occupation.

4. Attempt any *one* of the following questions in **300** words : [10]

(i) Explain the contribution of the Zaibatsu in the economic development of Japan.

(ii) Discuss the foreign policy of Japan.

5. Write short notes on any *two* of the following in **100** words each : [10]

(i) Feudalism in Japan

(ii) Open Door Policy

(iii) Rome-Berlin-Tokyo Axis

(iv) Japan and the UNO.

(मराठी रूपांतर)

वेळ : तीन तास

एकूण गुण : 50

सूचना :— (i) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.

(ii) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.

1. खालीलपैकी कोणत्याही **एका** प्रश्नाचे उत्तर **300** शब्दात लिहा : [10]

(i) जपानच्या आधुनिकीकरणाची सविस्तर चर्चा करा.

(ii) जपानच्या 21 मागण्याची चर्चा करा.

2. खालीलपैकी कोणत्याही **एका** प्रश्नाचे उत्तर **300** शब्दात लिहा : [10]

(i) जपान मधील घटनावादाचे स्वरूप स्पष्ट करा.

(ii) जपान मधील जनरल टोजोच्या धोरणाचे परीक्षण करा.

3. खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 300 शब्दात लिहा : [10]
- (i) जपानच्या पर्ल हार्बर वरील आक्रमणाची कारणे आणि परिणाम स्पष्ट करा.
- (ii) अमेरिका व्याप्त जपान मधील मॅक ऑर्थरच्या कामगिरीचे मूल्यमापन करा.
4. खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 300 शब्दात लिहा : [10]
- (i) जपानच्या आर्थिक विकासातील झैबत्सुचे योगदान स्पष्ट करा.
- (ii) जपानच्या परराष्ट्र धोरणाची चर्चा करा.
5. खालीलपैकी कोणत्याही दोनवर प्रत्येकी 100 शब्दात टीपा लिहा : [10]
- (i) जपान मधील सरंजामशाही
- (ii) मुक्तद्वार धोरण
- (iii) रोम-बर्लिन-टोकीओ अक्ष
- (iv) जपान आणि संयुक्त राष्ट्रसंघ.

Total No. of Questions—5]

[Total No. of Printed Pages—3

Seat No.	
-------------	--

[5405]-4008

M.A. (Part-II) (Fourth Semester) EXAMINATION, 2018

HISTORY

Optional Paper-23

(History of Environment and Ecology)

(2013 PATTERN)

Time : Three Hours

Maximum Marks : 50

N.B. :— (i) *All* questions are compulsory.

(ii) *All* questions carry equal marks.

1. Answer any *one* of the following questions in **300** words : [10]

(i) Define the term Environmental History and explain its importance in human life.

(ii) Explain the Linguistic Zones of India.

2. Answer any *one* of the following questions in **300** words : [10]

(i) Examine the impact of Environment on the pastoral life of human.

(ii) Explain the importance of Non-Agricultural fields in social formation.

P.T.O.

3. Attempt any *one* of the following questions in **300** words : [10]
- (i) Review the Development of Plantation Economy in India.
- (ii) Discuss the colonial intervention in forest.
4. Attempt any *one* of the following questions in **300** words : [10]
- (i) Examine the impact of Industrilization on Environment in India.
- (ii) Discuss the impact of Urbanization on the Environment in India.
5. Write short notes on any *two* of the following in **100** words each : [10]
- (i) Animals in Indian Religion
- (ii) Ganga Basin
- (iii) Natural Resources and Development
- (iv) Water Polution.

(मराठी रूपांतर)

वेळ : तीन तास

एकूण गुण : 50

सूचना :— (i) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.

(ii) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.

1. खालीलपैकी कोणत्याही **एका** प्रश्नाचे उत्तर **300** शब्दात लिहा : [10]
- (i) 'पर्यावरणीय इतिहास' याची व्याख्या करून मानवी जीवनातील त्याचे महत्त्व स्पष्ट करा.
- (ii) भारताचे भाषिक विभाग स्पष्ट करा.

2. खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 300 शब्दात लिहा : [10]
- (i) मानवाच्या पशूपालन अवस्थेवरील पर्यावरणाच्या प्रभावाचे परीक्षण करा.
- (ii) समाजरचने अकृषी क्षेत्राचे महत्व स्पष्ट करा.
3. खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 300 शब्दात लिहा : [10]
- (i) भारतातील मळ्याच्या अर्थव्यवस्थेच्या विकासाचा आढावा घ्या.
- (ii) जंगलां मधील वसाहतिक हस्तक्षेपाची चर्चा करा.
4. खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 300 शब्दात लिहा : [10]
- (i) भारतीय पर्यावरणावरील औद्योगिकीकरणाच्या प्रभावाचे परीक्षण करा.
- (ii) भारतातील शहरीकरणाच्या पर्यावरणावरील प्रभावाची चर्चा करा.
5. खालीलपैकी कोणत्याही दोनवर प्रत्येकी 100 शब्दांत टीपा लिहा : [10]
- (i) भारतीय धर्मातील प्राणीजीवन
- (ii) गंगेचे खोरे
- (iii) नैसर्गिक संसाधने आणि विकास
- (iv) पाण्याचे प्रदुषण.

Total No. of Questions—5]

[Total No. of Printed Pages—3

Seat No.	
-------------	--

[5405]-4009

M.A. (Part-II) (Fourth Semester) EXAMINATION, 2018

HISTORY

Optional Paper-24

[Business History of India (1858-1991)]

(2013 PATTERN)

Time : Three Hours

Maximum Marks : 50

N.B. :— (i) *All* questions are compulsory.

(ii) Figures to the right indicate full marks.

1. Answer any *one* of the following questions in **300** words : [10]

(i) Review the Business Historiography in India.

(ii) Examine the rise and growth of Agency Houses.

2. Answer any *one* of the following questions in **300** words : [10]

(i) Discuss the Anglo-Bania Alliance and its impact.

(ii) Evaluate the contribution of TATA Group of Industries to the Development of India Economy.

P.T.O.

3. Attempt any *one* of the following questions in **300** words : [10]
- (i) Discuss the rise and growth of Wadia Group of Industries and its impact on Indian Economy.
- (ii) Examine the contribution of Public Sector in the growth of Indian Economy.
4. Attempt any *one* of the following questions in **300** words : [10]
- (i) Review the growth of Mixed Economy of India.
- (ii) Discuss the rise and growth of Electronics industries in India.
5. Write short notes on the following in **100** words each (any *two*): [10]
- (i) Opium Trade
- (ii) Birla Group of Industries
- (iii) Kirloskar Group of Industries
- (iv) Automobile Industries.

(मराठी रूपांतर)

वेळ : तीन तास

एकूण गुण : 50

- सूचना :— (i) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.
- (ii) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

1. खालीलपैकी कोणत्याही **एका** प्रश्नाचे उत्तर **300** शब्दात लिहा : [10]
- (i) भारतातील उद्योजकीय इतिहासलेखनशास्त्राचा आढावा घ्या.
- (ii) भारतीय अर्थव्यवस्थेतील मध्यस्थीगृहांचा उदय व विकास आणि महत्त्व यांचे परीक्षण करा.

2. खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 300 शब्दात लिहा : [10]
- (i) अँग्लो-बनीया संघ आणि त्याच्या प्रभावाची चर्चा करा.
- (ii) भारताच्या आर्थिक विकासातील टाटा उद्योग समुहाच्या योगदानाचे मूल्यमापन करा.
3. खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 300 शब्दात लिहा : [10]
- (i) वाडिया उद्योग समुहाच्या उदय आणि विकासाची व भारतीय अर्थव्यवस्थेतील त्यांच्या प्रभावाची चर्चा करा.
- (ii) भारतीय अर्थव्यवस्थेच्या विकासातील सार्वजनिक क्षेत्राच्या योगदानाचे परीक्षण करा.
4. खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 300 शब्दात लिहा : [10]
- (i) भारतातील मिश्र अर्थव्यवस्थेच्या विकासाचा आढावा घ्या.
- (ii) भारतीय इलेक्ट्रॉनिक उद्योगाच्या उदय व विकासाची चर्चा करा.
5. खालील टिपा प्रत्येकी 100 शब्दात लिहा (कोणत्याही दोन) : [10]
- (i) अफुचा व्यापार
- (ii) बिर्ला उद्योग समुह
- (iii) किलोस्कर उद्योग समुह
- (iv) वाहन उद्योग.